

VOLBY

BUDOU

O NĚČEM?

'21

INSTITUT VÁCLAVA KLAUSE

VÁCLAV KLAUS

JIŘÍ WEIGL

LADISLAV JAKL

IVO STREJČEK

FILIP ŠEBESTA

Institut Václava Klause

VOLBY BUDOU O NĚČEM? '21

**VÁCLAV KLAUS, JIŘÍ WEIGL, LADISLAV JAKL
IVO STREJČEK, FILIP ŠEBESTA**

Publikace č. 58/2021

**INSTITUT
VÁCLAVA
KLAUSE**

Vydává Institut Václava Klause

Šárecká 29, 160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

Editor: Václav Klaus

Redakce: Filip Šebesta

Sazba: Vladimír Vyskočil – KORŠACH

Obálka: Filip Šebesta

Tisk: UNIPRINT s.r.o.

Vydání první, září 2021

ISBN 978-80-7542-074-9 (tištěné vydání)

ISBN 978-80-7542- 075-6 (e-book)

MK ČR E 14013

Obsah

Úvod	7
<i>Václav Klaus</i>	
O čem budou, resp. o čem by být měly podzimní volby	11
<i>Jiří Weigl</i>	
Dlouhodobější příčiny dnešní neradostné předvolební situace .	33
<i>Ladislav Jakl</i>	
Vraťme volbám politický obsah	47
<i>Ivo Strejček</i>	
Evropská integrace: všichni chtějí totéž.	55
<i>Filip Šebesta</i>	
Stručný přehled volebních programů	67

Letošní podzimní parlamentní volby se blíží a na první pohled vypadají normálně. Jako normální volby. Nejsou v mimořádném termínu, nebyly vyvolány pádem vlády, ze všech obvyklých hledisek naše země funguje způsobem, který se nijak nevykývá zemím v našem sousedství. Touto „normálností“ si nejsme jisti.

Nemalé množství lidí je sice s politickou situací u nás nespokojeno, a dává to najevo, ale poptávka po skutečné, jasně formulované změně, která je něco jiného než nespokojenost – jak je argumentováno v jednotlivých částech tohoto předvolebního sborníku – neexistuje. Kritiky jednotlivostí a jednotlivých představitelů politiky máme dostatek, ale to není dostatečným politickým programem. Od nespokojenosti a kritiky je k politickému činu ještě velmi daleko, což říjnové volby výrazně vyprazdňuje. Zůstávají marginálie.

Tímto sborníkem se kolektiv IVK snaží zasazovat letošní volby do širšího kontextu současného světa. Ve svých mnoha publikacích ukazujeme, že se právě teď odehrává **kvalitativní změna celého západního světa**, jejíž rozsah a hloubku mnozí u nás, **a ti budou volit**, velmi podceňují. I když naše volby tyto obecnější tendence nemohou zásadně ovlivnit, příklad Maďarska a Polska je důkazem, že hodně půjde o to, jaká politická reprezentace bude naši zemi v následujících letech řídit a reprezentovat. A jak se k tomu, co se nyní se světem děje, postaví. V tomto ohledu nejsme příliš optimističtí.

Naše analýzy a naše „čtení“ (a interpretace) ve světě probíhajících procesů nás vede k obavě, že **naše země stojí před zásadním ohrožením své existence, své suverenity, a své budoucí prosperity**. Obáváme se, že se stáváme objektem gigantického levičáckého sociálního experimentu svým rozsahem a svým pošlapáváním minulosti srovnatelného s komunismem. Ten je nám ideově vnucován z dnešního Západu a fakticky a konkrétně velmi často prostřednictvím Evropské unie. Hrozí veliké politické, ekonomické a sociální dopady, hrozí inflace, migrace a omezení občanských svobod, hrozí opětovné nastolení jedné vládnoucí ideologie.

České politické strany ve své rozhodující většině tato zásadní témata ignorují, před veřejností je skrývají a zatajují, či se dokonce na uskutečnění likvidace svobodné společnosti a kapitalistické tržní ekonomiky chtějí přímo podílet. Příkladem takového postoje jsou u nás jednoznačně Piráti.

Covidem zastrášená a zmatená veřejnost nevěnuje těmto obecnějším věcem náležitou pozornost a stále podléhá naivnímu přesvědčení, že se nic katastrofického nemůže stát. I současná epidemie a její zneužití státní mocí (u nás i ve světě) by každého z nás měla vytrhnout z neopodstatněného klidu, ale neděje se to.

Parlamentní volby se blíží, aniž by na politické scéně i ve veřejnosti klíčová existenční témata naší budoucnosti rezonovala. Hraje se s falešnými kartami zástupných témat, jako je fenomén antibabiš či umělé podněcování strachu z Ruska a Číny, včetně vyvolávání konfliktů a provokací vůči nim. Proto to vypadá tak, že v těchto volbách půjde pouze o to, zda budeme oddanějšími spolupachateli z vnějšku připravované sebedestrukce dosavadního stavu věcí kolem nás, což je programem Piráty vedeného bloku dvou širších koalic, nebo zda budeme více klíčovovat a cizí zadání plnit méně ochotně, což v podstatě hlásá a provádí

současný premiér a jeho potenciální spojenci. To skutečného demokrata a svobodného člověka nemůže uspokojovat.

Říjnové volby – tak jak jsou připravovány – žádnou radikální změnu k lepšímu přinést nemohou. Nanejvýš si můžeme přát, že se v nich podaří zabránit příchodu extrémní levice v čele s Piráty k moci. Jejich výsledek by však mohl probudit ty váhající. Mohly by být počátkem změny, zárodkem obratu, posledním výstražným zvoněním. K tomu, aby to tak bylo, chce přispět tento sborník, který v textech autorů IVK z různých úhlů popisuje a analyzuje smutnou předvolební situaci a její širší souvislosti.

Václav Klaus, Jiří Weigl

13. 8. 2021

O čem budou, resp. o čem by být měly podzimní volby

Václav Klaus

Parlamentní volby 2021 se rychle blíží. Několik minut po vyhlášení výsledků těch předcházejících jsem řekl v televizi iDNES, že mne sice právě ohlášené výsledky voleb nepotěšily, ale dodal jsem, že bych si i přesto přál, aby byly – jako výraz respektu ke zcela férovým a demokratickým volbám – veřejností přijaty. Někteří vyhráli, někteří nevyhráli. Reagoval jsem jako jeden z prvních a aniž jsem znal bezprostředně následující reakce tehdy poražených, věděl jsem, že výsledky voleb přijaty nebudou. Ten, kdo nevyhrál, nešel gratulovat vítězům. Tolik bylo už dopředu do jejich odmítání nainvestováno, že to nemohlo dopadnout jinak.

S odstupem čtyř let je málo originální (protože zcela banální) říci, že politickými subjekty, které v nich nevyhrály (a stejně tak namyšlenými médii, které také nevyhrály) – výsledky voleb přijaty nebyly. Přesto si troufám – a to tuctový postoj není – tvrdit, že právě to významně přispělo k následující paralýze vládnutí u nás, k dnešní hluboké rozpolcenosti České republiky a k všeobecné pasivitě a beznaději, kterou mnozí kolem sebe v současnosti cítíme.

Plyne z toho nějaké poučení?

I kolem letošních voleb je spousta nervozity, spousta nejasností, spousta iluzí, spousta falešného očekávání. Když se nad tím pár týdnů před jejich konáním zamýšlím, nejvíce mne trápí ony iluze, které jsou často zcela mimo reálný svět a které svědčí – i u jinak rozumných lidí – o nechápání podstaty a smyslu politiky (a voleb). Jsou to iluze (a proto

je to teď jinak), které neberou v úvahu jak buldozér se valící tendence současného světa a už vůbec ne jejich zcela mimořádnou nebezpečnost. To už se v dějinách nejednou stalo. Před devadesáti lety sociální demokraté bojovali s křesťanskými demokraty a komunisty, a přišel Hitler. Svědčí to také o špatném čtení úmyslů a záměrů našich politických stran.

Názory lidí, se kterými se setkávám (nebo jejichž výroky čtu), kolísají mezi naprostým skepticismem vůči volbám a politice, o čemž svědčí „moudré“ bonmoty typu „kdyby volby mohly něco změnit, už dávno by je zakázali“ (což je tragický omyl) a mezi fatalistickým sněním o tom, že právě teď před volbami odkudsi přijde nějaký spasitel, který se na to, co se u nás děje, už dlouho nemůže dívat. Přijde a všechno dá do pořádku. Bude to buď nějaký generál, nebo vysloužilý plukovník policie. Nebo někdo takový.

Realita ve druhém říjnovém sobotním pozdním odpoledni bude daleko prostší. Vynecháme-li eventualitu nějakého nečekaného výrazného úspěchu či dokonce vítězství Pirátů, kteří představují skutečnou hrozbu, **pravděpodobně se nestane nic**. Budou samozřejmě znít dramatická prohlášení vítězů i poražených, ale nebude to mnoho znamenat. Slovo mnoho je samozřejmě relativní. Výměny politických aktérů určitě nastanou, **jde ale o to, změní-li se něco podstatného ve společnosti**.

V červnu, kdy se ještě zdálo, že jsou volby daleko, jsem udělal asi deset velkých rozhovorů pro významná česká média, a i když jsem byl ve všech z nich na téma voleb tázán, nikdy to nebylo o jejich podstatě, nebylo to o jejich potencionálním vyznění, a nebylo to ani o možném dopadu jejich výsledků na realitu naší země. Je už to dnes jasnější? Nejsem o tom plně přesvědčen.

Býval jsem tehdy opakovaně tázán na to, zda půjdu do voleb a, eventuálně, koho budu volit. O tom, o čem budou volby, resp. o čem by být měly, se mne nikdo – až do Xavera Veselého na XTV (1. července) – netázal. Mé odpovědi v těchto rozhovorech se angažovaným politickým aktivistům a krátkozrace uvažujícím komentátorům v médiích zdály být poněkud „odtažitě“. Chtěli slyšet něco jiného. Mohlo se jim dokonce zdát, že mne tyto volby málo zajímají. Abych ukončil opakovaně se vyskytující spekulace, říkal jsem zcela jednoznačně, že do voleb – po odchodu syna z vedení Trikolóry – aktivně (jako kandidát) nepůjdu a rezolutně jsem dodával, že jsem si vědom toho, že bez Trikolóry nebudu mít koho volit.

Nemít koho volit není výraz mé náhlé, nečekané, z nebe spadlé, resignace na českou politiku, či má změna názoru na význam voleb jako takových. Je to projev toho, že se s žádnou stranou, v podobě jak se dosud prezentuje, nejsem schopen identifikovat. **I hledání jakéhokoli „second best“, či nejmenšího zla, jako možného východiska z této beznaděje, se mi komplikuje.** Nerad říkám, že mne nejvíce deprimuje dnešní ODS. Ostatní mne nedeprimují, neboť od těch nic neočekávám. Od ODS podvědomě aspoň něco. Záblesky racionálního postoje vidím u SPD, z ministran u Svobodných, koncepčně zcela správně byly položeny základy Trikolóry.

Ano, **tyto volby – tak, jak jsou „nastaveny“ – mne málo zajímají, i když mne nesmírně zajímá, co bude s naší zemí.** Mrzí mne to, ale asi se mi nedaří srozumitelně a přesvědčivě vysvětlovat, že tyto dvě teze nejsou v rozporu. Předem říkám, že to není jenom o našich politických stranách. Tento můj postoj je výrazně ovlivněn mým hlubokým přesvědčením o tom, že u nás (a na celém Západě) začínají dominovat politické síly a ideologie, které naše parlamentní volby, tak jak se rýsují, nebudou moci ovlivnit. Ještě smutnější jsem z toho, že se naše rele-

vantní (relevantní svým pravděpodobným výsledkem) politické strany ani nebudou pokoušet tyto obecnější, nás přesahující vlivy ovlivnit.

Volby by samozřejmě mohly mít pro naši budoucnost zásadní význam, ale bylo by to jen tehdy, **kdyby v nich chtěly rázně promluvit politické strany s jasně definovanou, ucelenou, konzistentní ideologií**, která by jejich členům a stoupencům dávala pevný kompas pro jejich jednání. Kdyby to byly politické strany, které by daly explicitně najevo, že chtějí radikální změnu v současnosti probíhajících, do slepé uličky nás vedoucích tendencí (tím nemyslím jen ničivé důsledky protikovidových opatření). Kdyby to byly strany, které by přišly s jasně definovanými velkými politickými a ideovými tématy dnešní doby a zaujaly k nim přesvědčivá a důvěryhodná stanoviska.

Tak tomu bohužel není. Chtělo by se mi říci, zatím není, ale nedovedu si ani ve své nejbujnější fantazii představit, co všechno by se muselo stát, aby se v kandidujících politických stranách během pár týdnů, které zbývají do voleb, něco zásadního mohlo změnit. (To vůbec neznamená, že to někteří jednotlivci v těchto stranách necítí stejně jako já. Cítí. Říkají mi to a píšou mi to, ale své strany změnit nemohou.)

Bez ohledu na vznešené, v programech jednotlivých stran snadno vyslovitelné věty (neboť papír unese všechno) to ve skutečnosti vypadá tak, že je dnes u nás fakticky pouze jedno volební téma, které by se zkratkovitě dalo vyjádřit heslem: **antiBabiš** a/nebo **antiZeman**. V tom se, zdá se, významná část voličů – ať jsou z jakékoli politické strany – „nachází“, resp. uspokojuje ji to (nebo alespoň tak je to veřejnosti prezentováno). Nehájím ani Babiše, ani Zemana (nemluvě o tom, že tyto volby nejsou o prezidentovi), pouze trvám na tom, že **tyto dvě osoby nejsou a hlavně by být neměly klíčovým tématem těchto voleb**. I z toho důvodu, že jejich odstraněním mohou přijít na naší politickou scénu ještě daleko spornější politikové.

V současnosti jde přece o něco jiného než o Babiše a Zemana.

Jak Babiš, tak Zeman se – každý ve svém stylu a světonázoru – vezou na hlavních tématech současného světa bez toho, že by se proti jejich převažujícím tendencím jednoznačně vymezovali (výjimkou jsou nedávné silné výroky prezidenta o agresivním genderismu, které je třeba ocenit) a tím národ (zemi) skutečně vedli. Jsem přesvědčen, že vést, být skutečně v čele, by mělo být úkolem obou – premiéra i prezidenta. Ale oni dva si svou rozhodující – velmi různorodou – klientelu nechtějí rozhněvat. A Babiš navíc žádné velké téma nemá a nikdy neměl. Oni dva nám proto chybějící témata do říjnových voleb nepřinesou.

Kolega Ladislav Jakl ve svém krátkém, pro interní účely IVK napsaném textu (z 30. června) inovativně popsal, o čem tyto volby nebudou (i když je přesvědčen – spolu se mnou – že by být měly). V podobném duchu jsem hned druhý den argumentoval na televizi XTV. Dovolím si to – ve své terminologii – zrekapitulovat:

- **volby nebudou o ideologiích progresivismu a globalismu** a o zruďných, z nich vyplývajících změnách, které jejich exponenti na Západě, ale v poslední době stále více i u nás, přinášejí a prosazují;
- **volby nebudou o kovidismu**, resp. nebudou o hledání racionální politiky státu vůči epidemii covidu, ač je absence jasně, srozumitelné, neklíčující politiky hlavním tématem posledních dvou let u nás i v celém západním světě a ač se nešťastné reagování na covid stalo v současnosti nejmocnějším nástrojem a akcelerátorem probíhající systémové změny a z ní plynoucího, dlouhá desetiletí nevidaného omezování lidské svobody. Jakýmkoli jednoznačným postojem k tomuto tématu si naše politické subjekty nechtějí rozzlobit část svých případných voličů, protože vědí, že se v tomto tématu až příliš snadno hraje na city lidí, a protože vědí, že až příliš snadno lze

obvinít z cynismu každého, kdo v diskusi těchto témat pronáší racionální analytický soud;

- **volby nebudou ani o důsledcích každý den rekordním tempem narůstajících obrovských dluhů států** a – o z nich nevyhnutelně plynoucí – krizi veřejných financí, která nemůže skončit jinak než inflací;
- **volby nebudou** – v Jaklově terminologii – **o ekoagendě**. Nebudou o pokusu odhalit falešnost zelené ideologie, nebudou o – jak já říkám – v kovidovém přitmě probíhajícím radikálním průlomem v prosazování ekologických témat (bohužel spíše ekologických chimér) na úkor lidských životů, prosperity a racionálního uspořádání společnosti;
- **volby nebudou ani o dnešní fázi „eurointegrace“**, tedy o plíživém, potichu připravovaném a v realitě o to agresivněji prosazovaném a bezskrupulózně uskutečňovaném posilování významu nadstátních evropských institucí na úkor národních států a tím o likvidaci občanství, které je – od poloviny 17. století – definičním prvkem politického systému současného západního světa;
- **volby nebudou ani o agresivním genderismu**, o popírání biologické podstaty člověka s ambicí udělat ji hříčkou – leckdy svévolných a účinnou manipulací ovlivněných – přání na tyto změny nepřipravené veřejnosti, ale o to více připravených aktivistů.

Dodal bych, že volby nebudou ani o probíhající deliberalizaci západní části světa, což nás vrací k vysoce regulované společnosti, ke společnosti regulované praktikami, které se jen málo liší od těch, které jsme znali za komunismu. Ono vlastně lidskou společnost jinak shora, státem regulovat nejde.

To všechno jsou – v mém vidění světa – klíčová témata naší dnešní chvíle. To jsou témata, která jsou zásadní pro naši budoucnost. To jsou témata, kterých si jsou všichni – věcmi veřejnými se zabývající lidé, lidé žijící svůj život s otevřenými očima – vědomi. V první verzi tohoto textu jsem napsal „jistě vědomi“, teď ubírám a říkám „snad vědomi“. Bojím se však, že skončím ještě horší formulací: „měli by si být vědomi“. **Všechno směřuje k tomu, že o těchto tématech naše veřejná diskuse, ani naše podzimní volby nebudou.** (Jen poznamenávám, že nechci tímto výčtem naznačovat, že neexistují žádná další velká témata, ale aktuálnost a naléhavost výše uvedených považuji právě dnes za nespornou.)

Místo toho budou ve volbách „hrána“ **témata zástupná, z mého pohledu okrajová**, témata mediálně snadná a láková, témata moralistická a moralizující – jako např. antiBabiš a antiZeman. Volby budou o tom, zda máme patřit na Západ nebo Východ (i když je jasné, že na Západě jsme a budeme do té doby, dokud bude Západ existovat, že „pochod“ na Východ u nás nikdo nepropaguje, pouze je z toho obviňován, a že je nastolení tohoto tématu pouhou zástěrkou, jak odvést pozornost voličů od skutečně vážných témat).

Budou o tom, zda ten či onen politik vystupuje dostatečně politicky korektně či naopak populisticky (ač jsou jak politická korektnost, tak populismus definovány vždy tak, jak se to v tu či onu chvíli hodí), budou o hledání korupce za každým rohem a o obviňování z korupce zleva i zprava, budou o přetahování se o peníze daňových poplatníků mezi obcemi, kraji a státem, budou o „dolování“ peněz pro nejrůznější hlasité zájmy, budou o umělých skandálech (jako jsou Vrbětice), budou nesmyslnou propagací digitalizace, budou o „modernizaci“ školství, které by u nás potřebovalo opak, návrat k minulosti osvědčenému, apod.

Volba témat – politickými stranami a médii – je pro každé volby naprosto rozhodující. Nejsou-li nastolena témata zásadní, rozdíl Babiše a dalších politiků je zanedbatelný, nedá se jednoznačně charakterizovat a nedá se politicky vypointovat. Tato nerozlišitelnost je usnadňována tím, že byla v posledních letech vytvořena (a veřejnosti diktátem politické korektnosti vnucena) **nevídaná názorová uniformita**, vedoucí k tomu, že skutečná diskuse o podstatných věcech neexistuje a že se hrají jen „malé, fiktivní války“ (v nichž jsou však někteří politikové a novináři velkými mistry a strategy). Harvardský filosof James Hankins pěkně říká, že žijeme v dlouho nevídané „éře intelektuálního konformismu“.

Absence vážných diskusí, neexistence seriózních týdeníků a měsíčníků (v nichž by bylo možné publikovat komplikovanější texty), neochota lidí číst v období Twitteru a Instagramu hlubší a delší zamyšlení, nikým neovládnutelná roztříštěnost všech serverů a „podcastů“, která znemožňuje jednotu ne názorů, o tu není třeba usilovat, ale jednotu témat, terminologie i čehokoli „společného“, ediční práce (resp. nepráce) bez seriózních redakčních rad, atd. nás nesmírně oslabuje. A vede k názorovému chaosu, v němž si lidé nerozumí, protože jsou poztráceny jakékoli jednotící prvky. Ztrácí se již přijaté a vyargumentované. Každý názor, i zcela absurdní, má stejnou váhu.

Přesto je evidentní, že – měřeno jak zrychleným vývojem mnou výše uvedených velkých témat, tak vzestupem moci a mediální síly radikálních levicových seskupení, z nichž nejnebezpečněji zatím u nás vystupují agresivní Piráti (ale i všechna aktivistická hnutí typu Praha Sobě pánů Čížinských, Žít Brno, Žijeme Žďarem, LES a další) – by téma našich podzimních voleb pro racionální, koncepčně uvažující jedince a pro skutečné demokraty mělo být téměř samozřejmé či automatické. Tímto tématem je **otázka podmínek a předpokladů udržení polistopadového vývo-**

je naší země, resp. zastavení jeho eroze, která v poslední době nabývá hrozivých rozměrů. Zejména od naší „Velké protikorupční revoluce“ před necelým desetiletím. (Jestli člověk toto ohrožení našeho polistopadového vývoje cítí či necítí, je snadným lakmusovým papírkem, který odhaluje jeho skutečné já. Je deprimující, kolik je těch, kteří to necítí.)

Piráti a další podobná levicová seskupení – v souladu s vývojem v západní Evropě a USA, ne-li v důsledku importu ze západní Evropy a USA k nám – vnesli do našeho veřejného prostoru témata, která jsme u nás od listopadu 1989 považovali za nemožná, neboť jejich pouhé vyslovení bylo po téměř tři desetiletí společensky neúnosné:

- zpochybňování nedotknutelnosti soukromého vlastnictví;
- prosazování populistických postojů v otázkách zdanění bohatství a majetku;
- omezování svobody slova (neboli cenzura);
- návrhy na povinné sdílení velkých či nevyužívaných bytů, domů a chalup;
- podřízení svobody člověka požadavkům svévolných kolektivistických ideologií a je prosazujících politických aktivistů ukrytých v nejrůznějších NGOs;
- kontrola chování a jednání milionů lidí jejich moderním „odposloucháváním“ (nejen přímým „napíchnutím“ zcela soukromých rozhovorů lidí v kuchyni či ložnici, ale sledováním elektronické stopy člověka);
- předepisování a vynucování „správného“ chování aplikací různých verzí systému sociálního „scoringu“, atd.

To všechno připravilo půdu pro nečekaně snadné podlehnutí (podvolení se) diktátu kovidismu.

Odbočka ke kovidismu

V minulosti neznámý pojem kovidismus, kterým jsme chtěli odlišit covid od s ním spojené neliberální ideologie, jsme začali používat hned v roce 2020. Covid – nemoc Covid-19 – necháváme světu medicíny, i když jako ekonomové, kteří se po staletí zabývají jak mikroekonomií, tak makroekonomií, máme pocit, že i my máme medicínskému oboru koncepčně a metodicky co nabídnout. Standardní lékař se zabývá mikrosvětlem konkrétního nemocného, na makrofenomény by měli být odborníky jen někteří z nich, např. snad epidemiologové, ale žádné jejich makrohypotézy nejsou známé, resp. veřejně diskutované.

Makroekonomové mají k dispozici např. klasickou kvantitativní teorii peněz, keynesiánskou makroekonomii, nejrůznější postkeynesiánské hypotézy i třeba dnešní New Monetary Theory. Mají něco takového epidemiologové? V éře „hvězdné hodiny epidemiologie“ (abych použil známý výrok Stefana Zweiga), o jaké se koryfejm této disciplíny nikdy nemohlo ani snít, bychom měli být jejich teorii dnes a denně bombardováni. Nejsme. Nedáváme dostatečně pozor nebo takové teorie neexistují?

Kovidismus je ideologie, která využívá nemoc Covid-19 k tomu, o co se řada konkurenčních ideologií snaží po staletí. Snaží se změnit svět k obrazu tvůrců a stoupenců této ideologie. Elity, experti, jedinci údajně moudří (prostě lidé vyvolení) chtějí řídit svět bez demokracie, resp. s jejím maximálním omezením, s jejím odsunutím do role pouhé fasády, do role nezávazného ornamentu, který má klamat neobdobné „masy“. Těmi tyto elity povýšeně opovrhují. Vědí, že je masy třeba vylekat natolik, aby na svůj vlastní rozum rezignovaly. (Říkám to zkratkovitě, nejde mi v této souvislosti o podrobný rozbor této

ideologie, jde mi o náčrt jejích hlavních tezí a hlavně o důrazné odlišení covidu a kovidismu.)

Klíčovou roli v tom, aby tato ideologie získala svou dnešní sílu, hraje strach, resp. záměrné vyvolávání strachu. Cílem je udržovat lidi ve strachu, v permanentním pocitu ohrožení. Na to jsou naši „experti“ – Smejkalové, Maďarové, Kubekové, Hořejší – mistry. Podařilo se jim vytvořit dojem, že Covid-19 není normální nemoc, ale metla lidstva, která má lidstvo vytrést, ne-li zahubit – pokud se nepodvolí, pokud nebude poslouchat rady a doporučení těchto většinou samozvaných a samovyvolených expertů. Nedávno mi napsal velmi výstižně jeden přemýšlející člověk, že mu skupina těchto lidí (která chce právě teď reorganizovat Státní zdravotní ústav) připomíná nechvalně proslulý „Výbor pro veřejné blaho“, což jen zdůrazňuje nepřehlédnutelnou roli francouzské revoluce z konce 18. století v procesech dnešního světa. Tehdy se dnešní progresivismus rodil, tam jsou jeho kořeny.

Manipulace s daty, kterou tito „experti“ dnes a denně provádějí, je svým rozsahem neuvěřitelná. Od hrátek s úmrtím na covid nebo s covidem, od publikování dat jen tehdy, když jsou zhoršující se, od nekvalifikovaného vymyšlení a stejně rychlého opouštění svévolně zkonstruovaných ukazatelů typu PES, R, atd. (když nedávají „požadované“ výsledky), až po šermování s daty ze zemí jako Indie, která má 140 krát více obyvatel než Česká republika, a proto každé její číslo vypadá hrozivě (když se nedělí hodnotou 140), atd. Přijměme covid jako normální nemoc s vědomím toho, že je každá nemoc nepříjemná a nebezpečná.

Jen dvě poznámky k současným číslům. Podívejme se na covidová data ze dne, kdy píšu tyto řádky. Data za posledních 60 dní

(od 1. června do 30. července) ukazují, že u nás na covid (či s covidem) zemřelo za tuto dobu shodou okolností přesně 60 lidí. Za posledních deset dní jen jeden. Jsou tato čísla dostatečným argumentem pro šíření strachu a pro zpřísnování protikovidových opatření? Průměrně v České republice již dlouhou dobu umírá denně kolem 300 lidí, na covid nebo s covidem tedy za tuto dobu zemřelo jen 0,35 setin procenta z nich. Nebudu uvádět, kolik jich ve stejné době zemřelo na jiné nemoci, které nemají tak dobré PR jako covid, ale které – ve svém celku – mají na svědomí 99,65 % všech úmrtí za tyto poslední dva měsíce. Ať nás naši „experti“ přestanou strašit.

Povšiml jsem si, že prof. Dušek, ředitel Ústavu zdravotnických informací a statistiky, řekl deníku Právu, že life expectancy (naděje dožití, či střední doba života) klesla u nás v loňském roce kvůli covidu o jeden rok. To se mi na první pohled zdá nemožné. Argumentace není jednoduchá, i kvůli tomu, že se life expectancy (jak přesně argumentuje Luboš Motl v osobní korespondenci) počítá z lidí, kteří jsou živí. „Life expectancy je matematická vlastnost očekávaného okamžiku smrti nyní žijících lidí, do kterých se 30 000 obětí covidu už nepočítá“. Proto uvádí Luboš Motl, že dojde ke snížení naděje dožití spíše jen o méně než jeden měsíc. (Dalším argumentem, který používá – také v osobní korespondenci – prof. Beran je to, že v posledních letech „neprobíhaly žádné větší epidemie chřipky... a tím se postupně zvětšovaly nejvyšší větve (věkové kohorty) stromu života. Zvyšoval se tak podíl osob s vysoce křehkým zdravotním stavem“, což stojí za pozornost.)

Ale to už by byl text o covidu, nikoli odbočka, proto končím.

S listopadem 1989 si spojujeme pravý opak toho, co je dnes až tak snadno a nezodpovědně novodobými progresivisty prosazováno a velebno – odmítání státního vlastnictví včetně neefektivnosti a plýtvání, které z něho nevyhnutelně vyplývají, respekt k majetku a bohatství jednotlivců, svobodu nakládání s vlastním majetkem, minimum zákazů a příkazů ohledně chování lidí, nedotknutelnost lidské intimity a soukromí, apod.

O takovýchto klíčových věcech podzimní volby bohužel nebudou. Proto můj výrok o malé odlišitelnosti (či dokonce naprosté neodlišitelnosti) Babiše od dalších politiků, proto nedefinovatelnost Fialy, Rakušana, Jurečky, Pekarové-Adamové a dalších. **Explicitní střet s progresivismem** (v celé jeho šíři), s kovidismem, s deficitním financováním státního rozhazování peněz, s ekologickým fanatismem (který dnes a denně předvádí Evropská komise a její prezidentka), s láskou k nadnárodním EU-institucím, **se nekoná a v letošních volbách konat nebude.**

Téměř všichni ve volbách vystupující politici se těchto velkých témat bojí. Někteří je ale asi vůbec nevnímají, protože se tato témata nacházejí skutečně „nad nimi“, nad jejich viděním světa. Nepřemýšlí o nich, a proto jim nerozumí. Jiní si myslí, že už je prohráli (i když je třeba nikdy nehráli). Další mají pocit, že se proti větru foukat nedá a že se pokusem foukat proti větru ztrácejí voliči a podpora – Evropskou unií a Sorosem financovaných – politických neziskovek.

Brzy po listopadu 1989 jsem při svém nesouhlasu s tzv. nepoliticou politikou, kterou prosazovali a prováděli ti, kteří nechtěli standardní politiku a standardní politické strany, pochopil nebezpečí, které se v nepolitické politice skrývá a které dává obrovskou šanci politickým aktivistům oproti základnímu subjektu politické politiky, kterým je volič.

Nepolitická politika je navíc eldorádem medií. Nejvýznamnějším hráčem nepolitické politiky jsou však ony neziskovky, ony NGO (nebo NGOs). Tento „hráč“ se stal – v průběhu posledních tří desetiletí – vážným soupeřem demokraticky zvolených vlád prakticky na celém světě, určitě v celém Západu.

Běžný občan to neví. Pořád si myslí, že je důležitější sledovat noční přenosy z naší Poslanecké sněmovny, než to, co se děje mezi lobisty, myslím politickými lobisty, na chodbách parlamentu. Někde jsem nedávno četl obrat „NGO driven world“ (neziskovkami řízený či spíše ovládaný svět), který se mi zdá být velmi trefný. Řada lidí sleduje kongresy politických stran, zná – nebo aspoň má šanci vidět a slyšet – desítky politiků z každé politické strany, ale netuší nic o aktivistech a zaměstnancích (a sponzorech) velkého množství neziskovek. Tyto politické firmy, kterým údajně nejde o žádný zisk, hrají svá témata zcela brutálně, zatímco politici taktizují, vyvažují, hledají kompromisy, prožívají nemalé vnitrostranické souboje, které je vyčerpávají (a oslabují). Rozdíl je hlavně v tom, že neziskovky (a já se zdráhám toto zavádějící slovo, používat, ale už se vžilo) nejsou na volebních lístcích.

I ty politické strany (typu ODS), které kdysi velká témata měly a zakládaly si na nich, budou v dnešní atmosféře rezolutně a sveřepě bojovat jen za minizměny (a miniškrtky), ale na velká témata současnosti budou z důvodů nedostatku vlastní odvahy, ideové mělkosti a jen krátkozrakého vidění světa ostentativně a programově rezignovat. Jedním z velkých témat je mimo veškerou pochybnost boj s těmi, kteří se tváří, že vidí svého nepřítele v CO₂.

Odbočka k zelenému údělu

Evropská unie a zvláště agresivně její šéfová von der Leyenová a její podšéf Timmermans, holandský socialista, udělali – a je třeba říci, že se souhlasem, byť jako téměř všechno v rozhodování EU pasivním, všech šéfů států a vlád členských zemí EU – revoluční posun přesunem zelených chimér a zeleného doktrinářství do centra dění prosazením tzv. zeleného údělu, plánu na zezelenání evropské ekonomiky v rámci boje s CO₂. Že s CO₂ není třeba bojovat a že tento evropský boj s emisemi CO₂ – i kdyby byl uskutečnitelný – žádný významný efekt na globální teplotu na naší planetě mít nebude, nevádí. Tyto zelené argumenty jsou totiž jen formálně proklamovanými cíli, o ty ve skutečnosti nejde.

Skutečným cílem Leyenové a Timmermanse (a mnoha dalších) je útok na lidskou svobodu a se svobodou spojenou prosperitu evropského kontinentu. My, po komunismu, víme, že bez svobody prosperita není možná. Lidé v Evropě (a v Evropské unii) musí být „podvoleni“, musí být poslušní, a to se s bohatými (v prosperující společnosti) dělá strašně špatně. Lidi musí být chudší, aby museli poslouchat, aby jim šlo o to, jak s nimi stát zachází, aby byli státu za svůj život zavázáni – to bohatí lidé nejsou.

Náklad tohoto svévolného zeleného experimentu – měřeno ztrátou životní úrovně obyvatel Evropy – bude obrovský. *Likvidace spalovacího motoru (a tedy dnešních automobilů), stejně jako výrazné zdražení ceny elektrické energie se dotknou milionů lidí. Povede to ke změně životního stylu, ke sdílení aut, k přidělovému systému, který jsme někteří starší (vlastně už přesněji řečeno skutečně staří) zažili na počátku komunismu, k omezování cestování, k regulaci velikosti bytů, k masivnímu vpádu do soukromí člověka,*

k přidělovému systému založenému na dobrém chování – dobrém v očích zelených chiliastů, k příkazům a zákazům, k měření energetické spotřeby domácností, k všemocnému státu, který to všechno bude řídit a kontrolovat, atd.

Tragické je, jak snadno to všechno – v covidovém přitmě – ve vládách a parlamentech „demokratických“ evropských zemí prochází. Stane se to tématem voleb? Aspoň u některých politických stran? Nebo už se nikdo na žádný odpor nezmůže? Nebo už všem došlo, že jsme se Lisabonskou smlouvou nechali vmanévrovat do situace, kdy je na vzdor a odpor pozdě, resp. kdy je vzdor a odpor daleko obtížnější? Proč veřejnost, politici a média před deseti lety dostatečně pozorně neposlouchali argumenty proti Lisabonské smlouvě? Proč se tomu lidé tehdy aspoň trochu nevěnovali? Proč uvěřili v nespornost dobra páchaného Evropskou unií, resp. jejími politiky? Aspoň někdo by v podzimních volbách tuto kartu měl hrát.

Volby by měly být o budoucnosti. V ní – najednou a vzhledem k nadějím minulých desetiletí trochu nečekaně – půjde nejen o svobodu v politickém slova smyslu, ale i o svobodu ekonomickou a o právo svobodně nakládat se svým majetkem a se svými penězi. Obávám se, že se slovo peníze – které bylo dlouho jen v pozadí – brzy stane vysoce aktuální. Nejde mi touto poznámkou o exkurs do ekonomie. Trápí mne, že se lidé lehce smiřují s pohodlností platebních karet (a dalších novodobých forem placení) a že lehce opouštějí hmatatelné, hotovostní peníze. Trápí mne, že se velmi podceňuje, že si lidé v dnešní situaci – jako náhražku nejisté a nevýnosné držby peněz – kupují alternativní aktiva (byty a různé finanční produkty). Ještě více mne trápí, že se zapomíná na to, že **se v současnosti se rozbíhající růst cen na trzích**

finančních aktiv a nemovitostí dříve či později přesune do inflace, do růstu cen zboží a služeb. Tzv. výrobní ceny to již dnes velmi výrazně signalizují. Červencová oficiální data o inflaci také.

Odbočka k inflaci

My jsme v naší zemi za posledních sto let žádnou velkou inflaci neměli (místo toho jsme měli – pro společnost a lidské chování neméně ničivé – měnové reformy). Před sto lety nás před inflací, která probíhala jako důsledek nadměrného tištění peněz v 1. světové válce ve všech sousedních zemích, zachránil Alois Rašín. Teď žádného Rašína nemáme. Teď máme Schillerovou, která Rašínem není a která je – za tiché spolupráce celé Babišovy vlády – tlačena do kouta aktivistkou Maláčovou. Inflace proto hrozí, v současnosti jistě více než nějaká forma měnové reformy.

*Je to strašlivě podceňováno. Lidé sice vidí, že ceny rostou, ale mají pocit, že izolovaně rostou jen jednotlivé ceny, že se proto – jako za komunismu – jedná o **fenomén zdražování, nikoli inflace**. To je veliký omyl. Zdražování je mikrofenomémem byrokratického řízení ekonomiky, o žádné jeho tendenci se mluvit nedá. Je to pohyb relativních cen, zatímco blížící se skutečná inflace bude makrofenomémem, bude růstem absolutních cen, bude růstem cenové hladiny, bude znehodnocováním peněz. Budoucí čas v předcházejících větách je nepřesný – už by tam spíše patřil čas přítomný.*

Před čtyřiceti dvěma lety jsem si vypsals větu tehdejšího prezidenta německé Bundesbanky Otmara Emmingera: „Inflace je jako diktátor. Musí s ní být bojováno dříve, než se chopí moci. Pak už je pozdě“. Lidé na tuto myšlenku stále zapomínají, i když je inflace v současnosti daleko aktuálnější hrozbou, než to bylo v roce 1979

jak v Německu, tak v tehdejší Československu. Je možné, že toto téma naše politické strany – aby nestrášily své případné voliče – radši zamlčí? Obávám se, že ano. Budou zamlčovat řadu dalších podobně klíčových témat.

Musím se vrátit k mé údajné „odtažitosti“ od těchto voleb, které mne ve své, dnes pravděpodobné podobě opravdu málo zajímají. Přál bych si samozřejmě, aby volby o něčem byly, mám však strach, že nebudou.

Nechci se podílet na vytváření falešných iluzí či nadějí, že o něčem významném skutečně budou. Nechci s hlavními aktéry letošních voleb hrát jejich „malé války“. Kdyby jedna konkrétní velká válka nehrozila (a tím nemyslím, i když nepodceňuji, nenulovou možnost nového západovýchodního konfliktu, který se dnes někteří pokoušejí za každou cenu vyvolat, čehož se velmi obávám), pak by snad mohly mít tyto malé války nějaký smysl. **Velká válka, která je o podstatě naší kultury a civilizace, bohužel nastává, resp. už nastala.** Ty malé války s těmi, kteří tuto velkou válku nevidí či nevnímají, hrát nebudou.

Odbočka k válce s minulostí

Všechny nové generace se od těch předcházejících chtěly odlišit. Všechny kroutily hlavou nad tím, co dělali jejich otcové (a asi méně matky) a stejně tak otcové často špatně chápali, co dělají jejich děti. A proč to dělají. Ale elementární respekt byl, zejména vůči generacím, které se přímo nesetkávaly. Tedy vůči tomu, co bylo skutečnou minulostí. Na tu se většinou všichni dívali s respektem a často i s obdivem, co všechno už tehdy uměli a věděli. A s pocitem, že je třeba vůči minulosti „našlapovat“ velmi opatrně, s vědomím, že

jsme tam tehdy nebyli a nemohli jsme proto znát všechny aspekty tehdejšího rozhodování, tehdejších priorit a preferencí, tehdejších názorů, přesvědčení, pověr, předsudků, ale i křivd a pocitů nespravedlnosti. To bývalo respektováno, i když ne po roce 1789, ne po roce 1917, ne po roce 1933, nebylo to respektováno ani Rudými Khmery, maoistickou revolucí, Tálibánem, ale bývalo to respektováno na vyspělém demokratickém Západě, v Evropě a Americe.

V posledních několika letech se to naprosto změnilo. Minulost už není shovívavě popisována a hodnocena, vítězí snaha minulost zrušit, proto všechno to bourání soch, odmítání tradic, zvyků, způsobů jednání, kultury a civilizace, proto přepisování historie, proto vytrhávání stránek z učebnic. Proto zamlčování všeho možného.

*Pouhé zamlčování ale těmto novodobým revolucionářům nestačí. **Dnes narůstá snaha minulost kompenzovat, vrátit zpátky, restituovat, trestat.** To je novum. Přiznám se, že jsem měl otazníky a nejistotu i nad absolutistickými ambicemi některých jedinců ohledně restitucí po pádu komunismu – věděl jsem, že restitucemi nebudou trestáni ti, kdo zločiny komunismu prováděli, ale dnes žijící, kteří s nimi neměli či nemohli mít nic bezprostředně společného.*

V trestání a kompenzování několik století starých činů se před čtvrt stoletím začalo u australských aboridžinců a u amerických indiánů, strukturálně podobné jsou nepřetržité pokusy o přepisování událostí po ukončení 2. světové války. Ale to, co přišlo z dnešních USA, přesahuje všechno dosud představitelné. Bourání soch a klečení při fotbalu znamená nemoc dneška, s kompenzací minulostních činů to nemá nic společného. Je to jedna z variant souboje o dnešek, o udržení svobody a demokracie, o nastolení nové formy nedeokratického systému.

Jako výsledek toho všeho probíhá na Západě vývoj, který bych nazval kvalitativní změnou. Proto se často dokonce ptáme, zůstává-li Západ ještě Západem. Vypadá to sice jako nadsázka, ale není. Kvalitativní změna nastává v chápání a interpretaci sociální spravedlnosti, etiky, historie (a revanše minulostních prohřešků proti dnešnímu vidění světa), v rozsahu a agresivnosti lidských nároků a práv, v redefinici lidské podstaty (v genderovém smyslu). To všechno – ve spojení s progresivismem a s vírou v měnitelnost (a zdokonalovatelnost) člověka vhodně zvolenou politikou státu – může vyvolat v minulosti nevídanou změnu člověka a uspořádání lidské společnosti. Právě proto jde hodně o to, kdo bude v budoucnu naše osudy řídit.

Odbočka ke genderové revoluci

Slovo gender jsem dlouho neznal. Použiji-li ve svém dnešním věku pěkný argument Ivy Janžurové, že 80 rovná se vlastně 4krát 20, tak jsem toto slovo neznal tři čtvrtiny svého života. Vlastně až do svého důchodového věku. Ještě Všeobecná encyklopedie Univerzum z roku 2000 (vydaná v Odeonu, která použila německý originál Das Bertelsmann Lexikon) uvádí „gender, kovový bicí idiofon z Jávy, součást gamelanových orchestrů“ (svazek 3, str. 229) a dodává „gender studies, feministická sociologie“. Znamená to, že jsem nebyl po celý svůj život takovým ignorantem.

Je obdivuhodné, jaký raketový start toto slovo od té doby udělalo. Dnešní Wikipedie říká, že je gender „pojmem užívaný pro označení osobní identity a společenské role jedince ve vztahu k maskulinitě a feminitě, do jaké míry se člověk cítí být mužem či ženou“. Tedy ne, jestli je člověk mužem či ženou, ale jak se „cítí“. Z toho se vyvinul dnešní „transgenderový fanatismus“, který se snaží popřít biologic-

ký základ člověka, což je přes všechny módní fráze staletí a tisíciletí přijímaný kánon lidské společnosti.

Jednou věcí jsou biologické zvláštnosti, výjimky, odchylky nestandardnosti, které žádný rozumný člověk nemůže popírat (natož chtít trestat či stigmatizovat), druhou věcí je ideologie genderismu, která se stala jednou z dalších cest, jak změnit dosavadní řád věcí. Vypadá to tak, že i když jsou jen dvě pohlaví, může být 57 genderů (říká Mark Stein) a toto je zanášeno do myšlení lidí, a bohužel už i malých dětí.

Jestli byly na počátku „gender studies“ feministickou sociologií, dávno už to není pravda. Je to dnes už celostní atak na lidskou civilizaci.

Je oprávněné tato velká témata ve volební kampani přeskočit? Určitě to možné je, ale oprávněné to není. Je třeba hledat politiky a politické strany, které normálnost dnešního světa budou schopni a ochotni bránit. Nebo alespoň bránit významné části této normálnosti. Jsou u nás takoví politici a takové politické strany? Odpoví nám na to naše podzimní volby?

Dlouhodobější příčiny dnešní neradostné předvolební situace

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

V současné předvolební situaci najdeme málokoho, bez ohledu na jeho politickou inklinaci, kdo by s nadcházejícími volbami spojoval velké naděje. Ti jednodušší mezi námi sice věří, že za všechno může Babiš, a jsou bláhově přesvědčeni, že s jeho případnou porážkou se všechno změní. Většina racionálně uvažujících lidí však ví, že problémy české politiky jsou daleko hlubší a že žádné zázračné rychlé řešení se na naší politické scéně ani v náznacích nerýsuje bez ohledu na konkrétní volební výsledky jednotlivých stran.

Chceme-li porozumět příčinám politického marasmu, který v naší zemi intenzívně pociťuje značná část občanů, nevystačíme pouze s kritickým hodnocením politických subjektů a jejich protagonistů na současné politické scéně. Dnešní stav má své hluboké kořeny domácí a je evidentně ovlivňován i politickými trendy prosazujícími se v okolním světě i zájmy velmocí. To poslední platí především pro nejnovější období.

Pro poznání příčin postupného rozkladu české politiky se musíme vrátit až na samotný počátek jejího znovuzrození – do polistopadového období a devadesátých let XX. století.

Samovolný pád komunismu zastihl nepřipravený nikoliv pouze Západ, ale i domácí odpůrce totalitní diktatury. Disidenti sdružení kolem Charty 77 žádný reálný program pro období po pádu komunismu

neměli, dávali v totalitních poměrech přednost „mírnému pokroku v mezích zákona“, v jehož rámci se úzkostlivě pohybovali a jejich hlavní aktivita spočívala v dokazování toho, že totalitní režim nedodrží své vlastní zákony a mezinárodní závazky. Představa radikální změny, pádu režimu a budování nové společnosti byla za horizontem jejich uvažování. Přispívalo k tomu i to, že prominentní pozice mezi nimi zaujímali tzv. osmašedesátníci, exkomunisté perzekvovaní po okupaci v roce 1968, kteří si do značné míry udrželi své levicové přesvědčení a víru v možnost reformy tzv. reálného socialismu.

Vedle nich existovaly i skupinky radikální antikomunistické opozice, které však byly více či méně izolovány a jejich politické koncepce kromě tvrdého odmítání komunistické praxe žádné nadějně vodítko rovněž neslibovaly.

Pád komunistického režimu v listopadu 1989 se u nás udál především v důsledku vnějších vlivů – komunismus se zhroutil globálně a Československo bylo předposlední mezi evropskými zeměmi východního bloku, kde ke zhroucení režimu došlo. Jednou z hlavních domácích příčin bylo, že se Jakešův režim totálně zdiskreditoval nikoliv pouze v očích široké veřejnosti, ale i rozhodující části členů KSČ i režimních bezpečnostních struktur. Nebylo tedy nikoho, kdo by jej vážně chtěl hájit a Listopad 1989 spíše než revoluci připomínal útěk režimu od moci a její urychlené předání do rukou narychlo vzniklé ad hoc skupiny kolem Václava Havla a jeho přátel, která se z nouze a zcela nepřipravena postavila do čela rozjásané demonstrující veřejnosti, jejímž reprezentantem se stalo bezbřehé Občanské fórum (OF).

Politický systém na samém počátku obnovené demokracie vypadal následovně – drtivou většinu společnosti odmítající minulý režim reprezentovalo bezbřehé kontinuum Občanského fóra, jež sdružovalo vedle mas volných sympatizantů i různé organizované skupiny, jako byla

osmašedesátnická Obroda nebo Mandlerova a Doležalova Liberálně demokratická strana a další. Programově odmítalo ideové vymezení a holedbalo se příznačným heslem „strany jsou pro straníky, OF pro všechny“.

Takové uspořádání velmi konvenovalo elitářským představám Václava Havla, který měl zakořeněný odpor k institucím a organizačně a ideově pevným strukturám. Před systematickou politickou prací dával přednost improvizovanému ad hoc politickému aktivismu. Rychle přijal za svou představu, že on a další disidenti díky svým zásluhám v boji proti totalitě mají a priori nárok na vedoucí postavení jak v OF tak ve společnosti. Rozbředlá masová ideologicky bezbřehá OF měla vládnoucí elitě kolem něho dodat v případě potřeby čas od času demokratickou legitimitu. Představa politiky jako střetávání a reprezentace legitimně vznikajících a soupeřících zájmů ve společnosti mu byla cizí. K počátečnímu prosazení tohoto přístupu napomohla i diskreditace politického stranictví v éře komunismu.

Politický systém v první polistopadové etapě vypadal tak, že mu dominovalo OF sdružující všechny, kteří podporovali změny uskutečněné v Listopadu 1989 a na druhé straně přežívala ostrakizovaná a zdiskreditovaná KSČ, hledající nějaký nový modus vivendi v nových podmínkách. Drtivá většina jejích předlistopadových členů s úlevou její řady opustila, přesto však v ní zůstalo dost nostalgiků, ideově přesvědčených členů a také pragmatiků, kteří viděli, že pro určitou, relativně významnou, byť v čase se zmenšující část veřejnosti má značka komunistické strany svůj apel a že to může i v novém demokratickém politickém systému být zajímavé politické aktivum, především pro vedení strany. Ta se tedy v dalších letech zaměřila na tohoto svého starého „vrabce v hrsti“, ponechala si název komunistická, odmítla „reformaci“ směrem k sociál-demokratismu, tak jako tomu bylo v okolních

postkomunistických zemích, a stala se pevnou, byť formálně opomíjenou trvalou součástí politického systému až do dnešních dnů. Její okázalá dlouholetá ostrakizace znamenala vyblokování plus minus desetiny hlasů v Poslanecké sněmovně při skládání vládních většin. Tato nesmyslná ostrakizace byla poprvé veřejně opuštěna až po třiceti letech v tomto volebním období. Evidentně k žádnému ohrožení demokracie nedošlo, pouze se potvrdila škodlivost a nesmyslnost falešného, na odiv hraného antikomunismu, který českou politiku stále kontaminuje. Dnes je KSČM paradoxně zřetelnou oporou levicově konzervativních sil ve společnosti, které odmítají progresivismus a moderní agresivní levičáctví.

Listopad 1989 nasál do politiky masy občanů, které na základě své životní zkušenosti odmítaly minulý režim a většinou spíše intuitivně podporovaly směřování země ke společenskému a ekonomickému modelu, který v jejich očích reprezentoval tehdejší Západ. Tito lidé měli zájem na rychlých změnách a postupu vpřed, byli naplněni optimismem, věřili ve své schopnosti a tušili ohromné příležitosti, které nově nabytá svoboda a demokracie přinášely. Především tito lidé zakládali napříč zemí místní Občanská fóra a chtěli se na politickém životě aktivně podílet. S rozčarováním však začali zjišťovat, že s nimi nikdo nepočítá, že karty si rozdala nová pražská elita, mezi níž nelze proniknout.

Této nespokojené většině OF dal vůdčí charisma, politické ideje i praktický program Václav Klaus, s nímž si havlovská elita od počátku nerozuměla. V září 1990 byl zvolen předsedou OF, což byl impuls k zásadním politickým změnám.

Václav Klaus, tehdy federální ministr financí, se prosadil jako zásadní odpůrce elitářského havlovského pojetí politiky. Zvítězil s programem opuštění beztvarych politických struktur a neodpovědné elitářské politiky. Prosadil představu návratu k systému jasně ideově definovaných

politických stran s pevnou demokratickou strukturou a vnitřními mechanismy, které jsou podmínkou existence odpovědné politické reprezentace. Víceméně intuitivnímu prozápadnímu masovému sentimentu dal jasný ideový rámec, založený na myšlenkách svobody jednotlivce, jasně vymezených vlastnických právech, tržní ekonomice a zastupitelské politické demokracii. Svou orientací na anglosaské politické a ekonomické myšlení vnesl a zakořenil v českém politickém prostředí směr, který zde ve střední Evropě dříve neexistoval – nekonfesionální liberální pravici, která pak další dvě desetiletí dominovala české politice. Jeho scénář ekonomické a společenské transformace byl současně jediným komplexním akčním programem, který někdo veřejnosti předložil, a ta to svou silnou politickou podporou náležitě ocenila.

Klausovský příklad znamenal nový impuls i pro politickou levicu, která se do té doby snažila marně zbavit stigmatu obecné diskreditace levicových ideologií, které přinesl pád komunismu v očích široké veřejnosti. Z řady různých pokusů budovat demokratickou levicovou alternativu na půdorysu bývalé KSČ se žádný nezdařil, a tak se tvůrcem silně nekomunistické levice u nás stal paradoxně původní soliterní politický liberál Miloš Zeman, který se zmocnil cenné tradiční značky sociální demokracie, otevřel ČSSD postkomunistickým pragmatikům, kteří se cítili odstrčeni klausovskou pravicí, a mohl začít lovit ve vodách nevyhnutelné deziluze z velkých listopadových očekávání miliónů občanů.

Parlamentní volby v roce 1996 byly v jistém smyslu tečkou za obdobím formování politického systému a počátkem dvacetiletí, v němž se naplnila klausovská vize standardního politického soupeření jasně ideově vymezené pravice a levice, střídajících se u moci, tj. fungování systému obvyklého ve standardních západních demokraciích.

Zmatečné havlovské vize „nepolitické politiky“ vzaly v nové konstelaci rychle za své. Již prohrou havlovského OH ve volbách v roce 1992

ztratily pražské elity vlastní politickou organizační základnu, jež by jim umožnila docílovat rozhodující vliv a podíl na moci, který si nárokují. Menší politické projekty, které z tohoto prostředí vyšly, jako byla ODA, Unie svobody, TOP 09, Cesta změny a další, buď neuspěly vůbec, nebo pouze dílčím způsobem, na jedno či dvě volební období jako slabší partneři silnějších hegemonů z pravé či levé části politického spektra.

Politický vliv si tato svým ideovým zakotvením silně levicově liberální skupina, hanlivě později označovaná jako „pravdoláskáři“ nebo „pražská kavárna“, zajišťovala v době Havlova prezidentství opřením se o mocenské zázemí a autoritu Hradu, ovládnutím významných médií, především veřejnoprávních, a také později infiltrováním a ovlivňováním zevnitř velkých stran dominujících české politice – ODS a ČSSD. Je příznačné, že obě tyto strany se v době, kdy se po odchodu svých formativních předsedů – Václava Klause a Miloše Zemana – těmto silám do značné míry otevřely, na to nevyhnutelně politicky doplatily ztrátou ideové přesvědčivosti, rozplizlostí a frakcionářstvím.

Více než třicet let od pádu komunismu již umožňuje vyslovovat objektivnější hodnocení o procesu české transformace. Ekonomické výsledky ČR v porovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi i předstíženými zeměmi jižního křídla EU v ekonomické úrovni, stejně jako přírůstek obyvatelstva v důsledku imigrace cizinců, zcela ojedinělý v rámci postkomunistických zemí, jasně dokládají, že česká transformace proběhla úspěšně. Přesto však byla zřejmě fáze společenské deziluze způsobená rozporem mezi obrovskými očekávanými lidí a možnostmi jejich naplnění v reálném světě asi nevyhnutelná. Vyhrocený politický boj, který začala praktikovat Zemanova ČSSD vůči do té doby zcela dominantní ODS, spolu s intrikami prezidenta Havla se snažily využitím některých privatizačních skandálů oné bouřlivé doby celé transformační období zdiskreditovat v zájmu svých momentálních politických cílů. Tyto jejich snahy

nesou dodnes dlouhodobé kyselé ovoce, neboť slouží k diskreditaci celého polistopadového vývoje a projevuje se to i v politických názorech nemalé části veřejnosti.

Jakkoliv byla tato konfrontační politika ve druhé polovině devadesátých let úspěšná a přivedla zemanovskou sociální demokracii opakovaně k moci, boj o transformaci a občanskou a ekonomickou svobodu od té doby trvá až do dnešních dnů. Stejně tak po celé dosavadní období trvá destruktivní snaha „pražské kavárny“ neschopné získat legitimními demokratickými procedurami většinovou podporu ve společnosti, o ovládnutí a rozložení dominantních politických sil na pravici a levici, což se jim bohužel daří.

Poté co selhal pokus na prezidenta Havla napojené skupiny v ODS o odstranění Václava Klause z jejího čela v tzv. Sarajevském atentátu v roce 1997 a její přívrženci byli přinuceni stranu opustit a uchýlit se do neúspěšného politického projektu Unie svobody, se předmětem podobného pokusu stal i lídr ČSSD Miloš Zeman, vítěz voleb v roce 1998, s nímž prohradní strany odmítly jít do koalice v naději, že tím prokáže svou neschopnost sestavit vládu, což přinese jeho politický pád. Obě dvě nejsilnější strany tím přinutily spolupracovat s cílem zabránit popření volebních výsledků zákulisními intrikami prezidenta a s ním spojených stran.

Výsledkem byla tzv. Opoziční smlouva, která byla pro politické manipulátory naprosto nečekaným šokem a je dodnes demonizována jako neslýchaný téměř kriminální zločin, přestože menšinové vlády tolerované z jistých podmínek opozicí jsou v mnoha evropských demokratických státech naprosto běžné. Nikomu ve svatém zatracování Opoziční smlouvy nedošlo, že podobné aranžmá dohodl po volbách v roce 1996 sám prezident Havel, kdy zajistil podporu ČSSD pro pokračování menšinové Klausovy koalice.

Vyostřování osobních animozit českou politiku na konci devadesátých let těžce poznamenalo. Boj proti nepohodlným osobnostem přerostl v nenávistný syndrom, který začal nahrazovat pozitivní politické programy. Tradiční česká nesvornost, závist a malichernost kontaminovala nejen politiku, ale i mediální prostor. Většinový politický konsensus o směřování země a společnosti, který charakterizoval většinu devadesátých let, začal brát rychle za své.

Dominantní politickou silou počátečního posttransformačního období se stala Zemanova ČSSD, která si díky Opoziční smlouvě jako jediná politická síla v naší moderní historii mohla dopřát luxusu vlastní jednobarevné vlády po celé čtyřleté volební období. Vládě to dalo akceschopnost a stabilitu, ČSSD to ale vystavilo infiltraci jednak různých kariéristů a byznysových parciálních zájmů a jednak tzv. pravdoláskařů, kteří se jí podobně jako předtím neúspěšně ODS pokusili ovládnout. Po volbách v roce 2002 vstoupila ČSSD do koalice s prohradními stranami Unie svobody a KDU-ČSL a pod vedením svého nového premiéra Vladimíra Špidly zahájila otevřený odklon od Zemanovy politiky, kterýžto proces vyvrcholil při prezidentské volbě v roce 2003, kdy ČSSD potopila svého bývalého předsedu, který ji vynesl na politické výsluní. ODS a ČSSD se v tomto období nepovedlo prosadit změnu volebního systému, která by usnadnila vytváření kompaktnějších vlád a omezila prostor pro politické manipulace a vydírání. Na popud prezidenta Havla ji zablokoval Ústavní soud.

Přes tyto zjevné defekty systém dvou dominantních stran ke zlosti elitářské aktivistické havlovské scény fungoval a vítězstvím Václava Klause v prezidentské volbě ji zbavil i hlavní mocenské opory – prezidentského úřadu. Současně se však postupně začaly prosazovat trendy, které mechanismy vládnutí v České republice dále komplikovaly a znepřehledňovaly.

Velmi spornou věcí se ukázal vznik krajů, neboli v původní terminologii vyšších územně samosprávných celků, které vznikly jako umělé konstrukty na objednávku různých lokálních zájmových skupin uvnitř politických stran, postrádající ve své většině přirozenou spádovost a historickou tradici. Jejich vznik a fungování zneřehlednil a zkomplikoval nejen veřejnou správu a samosprávu, ale také strukturu politických stran. Vytvořila se nová mocenská centra bojující o moc a rozkládající akceschopnost především obou dvou velkých a dominantních politických sil ČSSD a ODS, které se postupem času proměnily z pevných celostátních struktur v konfederace regionálních organizací. Stranická vedení tím byla fatálně oslabena.

Neutuchající boj všech na politické scéně i v médiích proti silným osobnostem v čele vlády, které dominovaly celé první polistopadové dekádě, přinesl i účelovou snahu o maximální fragmentaci a oslabení výkonné moci. Glorifikován začal být vznik mnoha tzv. nezávislých úřadů bez jasné demokratické odpovědnosti, stejně jako moc justice, která začala postupně přebírat v mnoha případech pravomoci exekutivy a získávat postavení soudcokracie. Vrcholem soudcovského aktivismu bylo odložení parlamentních voleb v roce 2009 a letošní svévolné zrušení části volebního zákona ústavním soudem. Postavení premiéra začalo úměrně těmto trendům slábnout.

Tento vývoj se neblaze promítal do postavení a fungování obou dominantních stran. ČSSD si prošla svým neblahým špidlovsko-grossovským obdobím, stejně jako ODS svým topolánkovsko-nečasovským, kdy ideová vyprázdněnost a poplatnost různým parciálním zájmům erodovaly autoritu a věrohodnost politického systému v naší zemi.

Tyto negativní tendence začaly sílit právě v době, kdy se začalo podstatně měnit mezinárodní prostředí. Naše země vstoupila do EU a prvotní iluze začaly narážet na realitu byrokratického nadstátního

molocha, v němž postupně začaly sílit a převládat radikální progresivistické politické ideje, pro něž samotná existence členských národních států je zavrženíhodný relik, jenž má být co nejrychleji odstraněn. Progresivistický trend globálně ještě zesílil v obamovské éře v USA. Na druhé straně Rusko se znovu vrátilo na velmocenské kolbiště a vztah k němu začal znovu hrát vážnou roli v české vnitřní politice. Naše země se začala rychle a bez zjevného odporu měnit ze suverénní země v objekt politických zájmů vnějších sil.

Malá akceschopnost vlád, absence politických idejí a vizí a rozklad politických stran začaly být nahrazovány politickou manipulací. Havlovská představa politiky založené na aktivismu pomazané elity začala postupně s vnějším přispěním dominovat. Začaly vznikat účelové politické projekty mající sloužit k obalamutění voličů a zachytávání jejich nespokojených hlasů. Ideové zakotvení a politickou práci na veřejnosti začal nahrazovat mediální politický marketing a manipulace.

Tyto trendy byly vodou na mlýn progresivistické levice usilující o zničení standardní kapitalistické společnosti, tak jak u nás podle klausovského designu vznikla. Hlavními nástroji boje proti demokratické politice se stal tzv. boj proti korupci, diskreditující a devastující nejen společenskou atmosféru, ale celý polistopadový vývoj. Věci veřejné, Hnutí ANO, Piráti, Stan a řada dalších jsou smutnými příklady tohoto vývoje.

Druhým zásadním trendem se stal odklon od tradiční stranické politiky a adorace politického aktivismu a činnosti nejrůznějších politických neziskovek, které začaly prorůstat se státním aparátem, vnucovat mu své parciální agendy a parazitovat na veřejných zdrojích. To vše za silného mocenského a finančního přispění ze zahraničí – z EU a USA.

Do domácí politiky byla uměle z vnějšku implantována témata jako klimatická hrozba či genderová problematika, které jsou spolu s migrací hlavními beranidly v útoku na normální společnost. Jestliže zpočátku byly postupně šířeny salámovou metodou, dnes se jejich efekt silně akceleruje.

Tradiční politické strany se ukázaly jako neschopné na tento vývoj reagovat. Oportunisticky se snažily převzít aktivistickou agendu a nevěrohodně papouškovat nalevo i napravo tytéž bláznivé levičácké myšlenky. Pro voliče však jsou tím více nepřesvědčivé a ani nucené spojování do koalic se nezdá, že by je dokázalo zvednout z bahna, do kterého se propadly.

Ty nepočtené síly, které se otevřeně staví proti neblahému vývoji u nás i na celém Západě, jsou označovány za populisty nebo extrémisty, přestože obhajují tradiční hodnoty a společenské vztahy ohrožené progresivistickým tažením za radikální přeměnu společnosti.

Nadcházející volby ovlivněné těžko pochopitelným rozhodnutím ústavního soudu, které posiluje poměrný charakter volebního systému a v rozporu s dosavadní zkušeností tím ještě více komplikuje sestavování akceschopných vlád, budou proto bohužel pouze potvrzením trendu degradace české politiky prosazujícího se od konce devadesátých let minulého století.

Tradiční politické strany čelí dalšímu oslabení, některé dokonce zažívají existenční problémy. Dominují politické projekty bez členské základny a jasné odpovědnosti vůči voličům, zatížené konflikty zájmů, nevěrohodným populismem a nejasnými vazbami do zahraničí. Něco jako obrana českých národních zájmů vůči stále šílenější politice Bruselu jim vůbec nic neříká. Namísto toho unisono konstruují a šíří pocit vnějšího ohrožení ze strany Ruska a fabrikují za vlasy přitažené

konspirační teorie. Příznačné je, že vládní i hlavní opoziční síly se nadšeně a ochotně zapojily do globálního útoku na občanská práva a svobody pod hlavičkou boje proti podivné pandemii Covidu-19, bez hlesu akceptují nejširnější zelené projekty EU a bez odporu aplikují genderové fantasmagorie do škol i denního života. Rozhodující politické síly v naší zemi jsou smířeny s postavením protektorátu, země s omezenou suverenitou, jíž nezbývá než iniciativně přisluhovat mocným a získávat jejich podporu ve vnitropolitických šarvátkách. Potvrzením toho je i zjevná degradace zahraniční politiky a jejího reprezentanta – ministerstva zahraničí, v jehož čele opakovaně stojí náhodně vybrané juniorní osoby.

Žádná z hlavních politických sil, které do volebního klání vstupují a které mají šanci formovat vládu – ANO, koalice SPOLU a koalice Pirátů a STAN – na tomto neblahém vývoji nehodlá nic měnit. Skutečnou politiku nahrazují rozhazováním peněz, absurdním honem na Babiše či bláznivým bojem proti Rusku a Číně.

Česká politika a zastupitelská demokracie po třiceti letech doklouzala po šikmé ploše na samotný okraj. Reálně hrozí, že se stane pouze stínovým divadlem pro obyvatele země, která se fakticky zřekla správy vlastních věcí. Covid i zelené plány EU přitom jasně ukazují, že probíhá zásadní útok globálních elit na práva, svobody a životní úroveň vlastních občanů a že je potřeba se proti tomu postavit, a to nejen na mezinárodní scéně, ale i v každé jednotlivé zemi. Šance, že Česká republika nadcházejícími volbami v tomto směru postoupí kupředu, je však mizivá.

To by však nemělo občany, kterým záleží na budoucnosti naší země odradit. Požadujeme jasné postoje k hlavním existenčním otázkám dneška – Evropské unii a jejímu zelenému směřování, přeměně naší země v bruselský protektorát, masové migraci a její nucené distribuci

v členských zemích EU atd. Vyžadujeme jasné odpovědi od těch, kteří se ucházejí o moc v naší zemi, a odmítněme strašení či odvádění pozornosti k vyfabrikovaným skandálům. Návrat české politiky na správnou kolej se v těchto volbách ještě neuskuteční, ale postupný proces její nápravy může letos na podzim alespoň započít.

Vraťme volbám politický obsah

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

Od nadcházejících voleb do Poslanecké sněmovny neočekávám téměř nic. Ale tento skepticismus, který sdílím, není a nemá být zdrojem nějaké pasivity. A rozhodně ho neformuluji, abych pasivitu vyvolal u čtenářů. Rád bych, aby byl naopak východiskem k volání po změně. Změně, která nemusí nastat hned, letos či příští rok. Ale už dnes se o ni musíme začít snažit. Proto zásadním požadavkem už dnešní doby musí být: vraťme volbám jejich skutečný obsah.

Proč tak silný postoj? Proč od těchto voleb nic nečekám? Shrnu to do jedné věty (která bude na následujících rádcích pochopitelně rozvedena): **V nadcházejících volbách nepůjde o nic, protože v těch nejzásadnějších věcech říkají všechny rozhodující politické síly úplně totéž a liší se jen v nedůležitých detailech.** A spor o tyto detaily nám vnucují jako samo jádro údajně fatálního politického střetu. Nic na tom nemění umělé věty z napsaných programů, které nikdo nečte a které se stejně v ústech volebních lídrů v politické debatě objevují jen okrajově.

Ne, nepožaduji (a ani mí kolegové), aby snad měly kandidující volební uskupení na zásadní společenské problémy a témata doby stejné nebo podobné názory jako my. Jsem ale přesvědčen, že by na ně nějaké názory mít měly. Jakékoli. Jasné, otevřené, demonstrované (ať už ve volebních programech, nebo raději ve svých politických stanoviscích a postojích), a ne, aby tato témata ignorovaly, aby se jim vyhýbaly.

Jenže strany zásadní společenské problémy a témata doby ignorují a vyhýbají se jim. Motivem tohoto textu je proto apelovat na veřejnost, aby po politických stranách jasné slovo o zásadních dilematech doby vyžadovala, zvláště nyní před volbami.

O všech nadcházejících volbách se vždy mluví jako o přelomových. A všechny do jisté míry v něčem přelomovými jsou. Ale zároveň jsou každé z nich jen jedním z milníků dlouhé cesty, po které se ubírá společnost. A je nutno říci, že daleko více, než (jakýkoli) výsledek voleb „zamává“ se společností, je naopak výsledek voleb sám určen autonomním stavem společnosti. Volby tedy nejsou hybatelem společnosti, ale spíše naopak jen jedním z projevů, jedním z důsledků pohybu společnosti, který má svou vlastní, na volbách nezávislou dynamiku.

Lze si položit **tři** otázky. **Zaprvé:** co je otevřeně deklarovaným tématem těchto voleb. O co se v nich hraje, pokud vycházíme z předvolební rétoriky, z volebních programů, z explicitních politických střetů. **Zadruhé:** o čem v nich jde implicitně, nepřiznaně, skrytě a potichu. K čemu by vedl různý výsledek voleb, jaké politické kroky by v tom či onom povolebním uspořádání mohly následovat, jaké změny či korekce politického kursu by mohly nastat. Ve vzduchu ale visí ještě otázka **třetí:** o čem nadcházející volby určitě nebudou, nebo přesněji řečeno: v jakém smyslu bude jejich dopad – bohužel – nepodstatný.

Nejzajímavěji se kupodivu jeví otázka třetí, protože ta negativně vymezuje prostor, na kterém se (ne)bude volební a povolební politická soutěž hrát. Zároveň tato otázka obnažuje, jak plytká a umělá jsou všechna ta zástupná a stínová všude vytrubovaná témata, která pouze mají zakrýt fakt, že téměř všechny strany a kandidující formace chtějí vlastně totéž a rozdíly mezi nimi jsou v těch nejbazálnějších věcech zanedbatelné. Proto se v předvolební polemice tolik akcentují

zdánlivě zásadní rozpory v nepodstatných technikáliích či v personáliích, aby se vytvořil dojem, že po vítězství jednoho se naše republika bude ubírat jedním směrem, zatímco po vítězství druhého se bude ubírat směrem úplně opačným. Kdepak. V obou případech nás ale čeká vývoj víceméně stejný. Protože na otázku „o čem tyto volby nebudou“ je nutno odpovědět, že bohužel nebudou o žádném ze všech důležitých politických témat, o která by dnes ve volbách mělo jít.

Na prvním místě je nutno nekompromisně říci, že **tyto volby nebudou o žádném případném zlomu ve společenském vývoji, o záchraň národa, o obnovení suverenity, o navrácení v posledních letech ztracených občanských svobod, o fundamentální změně politického kursu**. Je to škoda, je to tragické, je to smutné, ale je to nevyvratitelná realita. Ještě stále je možné se v některých kruzích setkat s fantazírováním, s nereálnými, ba falešnými očekáváním, s nepodloženými nadějemi. Paradoxně naopak ty pak následně vedou k deziluzi a pasivitě, ne naše realistická skepse.

Problém přitom nespočívá v nedostatečné „nabídce na politickém trhu“, v čemž se mnozí utvrzují a k čemuž se upínají. Řešení takového problému by totiž opravdu bylo jednoduché. Kdyby ve veřejnosti znělo jasné a hlasité volání po vyhraněné politice ve věcech, na kterých se láme dnešní svět, nebylo by nic snazšího, než zformovat takto vyhraněné politické uskupení a říci si o místo na slunci. A možná bychom byli překvapeni, kolik by se najednou kolem nás vyrojilo politických talentů. Jenže náš aktuální problém je daleko hlubší, dlouhodobější a vykazující mnohem větší setrvačnost. Proč? Protože **spočívá na straně „poptávky na politickém trhu“**.

Je iluzí domnívat se, že významná část společnosti snad prahne po individuální svobodě, po národní suverenitě, po ochraně základních civilizačních hodnot. Pokud by ve společnosti takový silný postojový

proud reálně – na straně poptávky – existoval, zcela jistě by povstali silní jednotlivci a politické struktury – na straně nabídky. **Problém tedy primárně není v nedostatku osobností či jasně vyhraněných kandidujících subjektů, ale v tom, že po takových nikdo hlasitě nevolá**, lépe řečeno, volá po nich jen okrajová část společnosti. Řešení proto není v hledání správného lídra, správných volebních hesel, správných volebních programů pro nejbližší volby. Řešení spočívá v aktivním podílení se na dlouhodobých posunech v náladách, zájmech a v identifikaci klíčových problémů dneška a zítřka ve veřejnosti. Nejdřív musí nastat posun ve společnosti, pak nastane i na politické scéně. Opačně to nelze.

Vraťme se ale k nadcházejícím volbám a k tomu, o co v nich nepůjde. Rozhodně v nich **nepůjde o žádný střet Východu se Západem. Takový střet u nás neexistuje**, není žádná politická síla, která požaduje nějaký náš civilizační posun do Indie, Tibetu, Japonska nebo Kazachstánu. Jen jsou některé subjekty takto cejchovány zvenčí, svými soupeři, než že by se k něčemu takovému samy hlásily a něco takového požadovaly. Tato nálepka se používá nejen k ostrakizaci soupeřů, ale také coby náhražkové téma v momentě nouze o opravdové politické obsahy. Kulturně, civilizačně, geograficky i politicky jsme samozřejmě součástí Západu už po tisíc let, ať už můžeme termín Západ v různých dobách definovat různě. Nic a nikdo nás nemůže přestěhovat do jiné civilizace. Ale zároveň nic a nikdo nás nemůže dostatečně uchránit od existenciálních otřesů, kterými nyní Západ prochází a v příštích desetiletích procházet bude. Nejsou to cizí problémy, dilemata, otřesy, devalvace, eroze, krize. Jsou to i naše problémy, dilemata, otřesy, devalvace, eroze, krize.

Někoho může v tomto smyslu napadnout, že projevy aktuálního „přeformátování“ západní civilizace se všemi zničujícími dopady na společ-

nost, rodinu, vlastnictví a staré ctnosti jsou k nám vnášeny pouze ze zahraničí a vlastně by stačilo je sem nepouštět. Ono by to bylo ne-reálné, i kdyby východisko této teze bylo pravdivé. Hermeticky uzavřít svobodnou zemi nelze. Jenže východisko té teze navíc pravdivé není, lépe řečeno: neobsahuje zdaleka pravdu celou a pravda necelá je ne-užitečná.

Musíme žít v počasí, jaké je. A to také žijeme. A protože naše původní civilizační „západní“ základy nemohlo rozbít ani několik desítek let komunismu (který je ostatně také plodem Západu), proděláváme stejné bolesti a nemoci jako ostatní Západ. Ne pouze kvůli importu (to také, pochopitelně), ale protože máme podobnou civilizační živnou půdu, na které se daří podobné květeně, jakou obrůstá celý Západ. Vše, s čím se v rámci sebedestrukce Západ potýká, má i naše zcela původní, domácí zdroje. Tím hůř.

Bláznivě akcelerující progresivismus ale kupodivu není hlavním, ba ani vedlejším tématem podzimních voleb. Přitom společnost hýbe zdaleka nejvíce, mění ji mnohem podstatněji než třeba aktuální růst (či pokles) HDP. Progresivisté totiž dobře vědí, že svou agendu nemohou protlačovat otevřeně v rámci soutěže idejí. Ve společnosti stojící (pořád ještě) na staletých osvědčených tradicích by s ní pohořeli. Proto nemají zájem tuto svou agendu explikovat. Volí raději salámovou metodu, metodu vařené žáby, prostě postupují neustále krůček za krůčkem, prosakují institucemi, školstvím, kulturou. Boj za normální svět se sice v programech některých menších stran objevuje, ale nastolit ho coby ústřední motiv doby se nepodařilo a do voleb už asi nepodaří. Bohužel.

Nejvíce společností v posledních dvou letech zahýbala vládní opatření proti šíření viru způsobujícího nemoc Covid-19. Přes drtivé dopady těchto opatření na svobody lidí, na prosperitu hospodářství,

na veřejné finance ba i na mezilidské klima **nejsou nadcházející volby zápasem zcela odlišných přístupů státu k epidemii, jak by možná někdo logicky očekával.** Zásadně odmítavý postoj vůči restrikcím si (snad s výjimkou SPD a Svobodných) nikdo nedovolí, a tak se za hlavní střet vydávají náhradní dílčí technická témata ve stylu, která ze dvaceti variant organizace očkování je lepší. Plamenně se strany tepají za naprosté malichernosti, nevybočující z celkového katastrofálního restriktivního postoje státu k životu lidí.

Když už jsme se dotkli veřejných financí: ani ty nejsou ústředním tématem předvolebního politického diskursu. Ne každý je takový fiskálně expanzivní extrémista, jakým je ministryně Maláčová, ale **navrhovat citelné řezy do výdajů státu a do rozsahu státní agendy se bojí vesměs všichni.** Takže střet je jen o různé varianty „mírného pokroku v mezích zákona“.

Potichu je i kolem masové organizované imigrace z arabských, afrických a asijských zemí do evropského prostředí a zničující sebevražedné politiky bruselských elit, které chtějí destruovat členským zemím jejich národní civilizační charakter a vnutit jim univerzalistický systém zbavený našich historických kulturních kořenů. Podle rétoriky většiny našich politických subjektů tento problém prý není aktuální. **Vytváří se zdání, že nejsilnější vlny této řízené a iniciované operace už proběhly, ale to je buď ignorance, nebo lež.** Masový příliv migrantů trvá a trvá tedy i organizovaná umělá imigrace coby reálné společenské téma. Ale ne pro naše politické strany, nebo pro jejich velkou většinu.

Zrůdné přitvrzování extremistické ekoagendy nechává naši politikou scénu také v klidu. Bez povšimnutí pomalu realizujeme reálnou transformaci tržní ekonomiky na ekonomiku coby nástroj boje s podnikáním. **Green Deal a Great Reset nemusí nikdo dávat do volebních či**

vládních programů, stejně poslušně přejímáme jejich největší nesmysly, protože nechceme být zlobivými žáky v bruselské škole.

A když už jsme u Bruselu, ani ohromné téma budoucnosti evropské integrace není motivem těchto voleb. Opatrnými kritiky eurocentralismu jsou jen malé okrajové strany, zatímco **jednotlivé součásti hlavního politického proudu se jen předhánějí, kdo bude ochotnějším vykonavačem pokynů bruselské vrchnosti**. Z mnoha možností směřování evropské integrace je ta vedoucí k co nejtuzší unifikaci považována za jedinou možnou, za samozřejmost, stojící mimo politickou debatu.

Místo těchto existenčních a existenciálních témat jsou nám v předvolební kampani vnucovány náhražky, třeba boj kolem personálií. Ale i tam, kde k velkým tématům předvolební rétorika přeci jen zabrousí, je to jen chození kolem horké kaše. Ano, všechna tato klíčová témata doby (progresivismus, kovidismus, tragicky se zhoršující stav veřejných financí, multikulturalismus a masová migrace, klimatické sebevražedné blouznění, bruselská unifikace a centralizace nebo třeba zásadní ohrožení svobody slova) se alespoň nějak v předvolebních polemikách sice objevují, ale i v rámci nich se debata koncentruje jen na vedlejší, boční, uniková „vlákna“, zatímco jádro zůstává nepovšimnuto.

Tak o čem ty volby tedy vlastně budou? Jen o tom, kdo z kariéristů skončí po volbách na ministerstvu, a kdo před soudem? A to má být obsahem hlavního politického střetu? Bohužel, to je realita dnešních dnů. **České společnosti jsou nadcházející volby v zásadě ukradené**. Vše je stejně rozhodnuto a dávno běží. Nejsilnější motivací pro většinu voličů k tomu, aby zvedli zadek a šli navštívit volební místnost, tak zůstává jen to, že nesnášejí nějakého politika. Nebo se jim líbí účes jiného.

Budou tedy ještě někdy nějaké příští volby vůbec o něčem? **Začnou lidem přece jen chybět skutečná politická témata?** Pokud si to někdo myslí, pokud si to někdo přeje, měl by začít být hodně slyšet. Mělo by být od něj slyšet: vraťme volbám skutečný obsah. Nebo ještě lépe: vračíme volbám jejich obsah.

Evropská integrace: všichni chtějí totéž

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Přestože se první polistopadová éra v tehdejším Československu nesla v duchu hesla „návrat do Evropy“, po celá devadesátá léta a snad ještě na začátku 21. století v české politice platila pravda, že na zahraničně-politických tématech se volby nevyhrávají. Tato pravda vycházela jednak z realistického vědomí velikosti a tedy i významu naší země v porovnání s evropskými i světovými velmocemi, jednak tématy vyplývající z rozsáhlé ekonomické a sociální transformace naší země byla tématy skutečně hýbajícími veřejným míněním.

Aniž bychom si to tehdy uvědomovali, byla to léta jistého politického „luxusu“, kdy jsme si mohli dovolit (a bylo nám to zvenku ještě tolerováno) vést spory o budoucí vývoj České republiky nezávisle sami, aniž bychom museli podrobovat domácí hospodářské a sociální návrhy povinným bruselským harmonizacím a nadnárodním politikám určeným západoevropskými zájmy. **Po celá devadesátá léta jsme si mohli být víceméně svými pány a obsah domácí politiky si určovali sami.** Čím více se přibližoval náš vstup do Evropské unie, tím méně prostoru k výkonu vlastní politiky – a tedy k obhajobě českých národních zájmů – nám zbývalo.

1. Úvod

Nejpozději od vstupu ČR do EU pro nás již unijní prostor není zahraničím. Je prostorem, který stále aktivněji, agresivněji a rozsáhleji ovlivňuje obsah české politiky. Jinak řečeno, **Evropská unie již není**

zahraničním tématem, je tématem domácím. Drtivá většina nařízení, která jsme povinni do svého legislativního rámce přijímat a následně realizovat v praxi, přichází z evropských institucí. Jejich schvalování není předmětem demokratické debaty, jsou „vyráběny“ mimo demokratický politický rámec. Autory jsou „osvícení a na sobeckých národních zájmech nezávislí experti“, což působí na demokracii zlobně a posiluje ve společnosti tendence vládnout „mimo demokracii“. Zlehčovat a podceňovat tato fakta, či se jim dokonce vyhýbat, neanalyzovat je a nevyvozovat z takových analýz závěry, což mnozí dělají, to je naprostým nepochopením politické reality dneška.

Většina českých politických stran a subjektů však tento fakt nedoceňuje. Budťo podléhají iluzím o existenci jakéhosi fiktivního prostoru, v němž lze na unijní úrovni prosadit naše zájmy (blouzní o naší stále ještě nezávislosti na bruselských institucích), nebo daný stav akceptují, podvolují se mu, berou za neměnný i nezměnitelný a obelhávají sebe i své voliče argumentací, že správnou obhajobou národního zájmu je výhradně naše schopnost čerpat „evropské peníze“. A pak tu jsou politické strany, jež bruselský protektorát přímo vítají, považují jej za vzorový a hodný následování.

V důsledku se však postoje silných českých politických stran k Evropské unii a naší roli v ní v zásadě neliší. Před občany a voliči mají pro svoji názorovou rigiditu, servilitu a strach, aby si náhodou „nezadaly“, výmluvu, že „patříme na Západ“, z čehož v české společnosti učinily nekritizovatelnou, ale zcela prázdnou a plytkou mantru. Je to ovšem zástupné a únikové téma už proto, že naši příslušnost k Západu nikdo v Čechách ani nezpochybňuje, ani seriózně neatakuje. Aby se do letošních voleb vstupující české politické strany a koalice vyhnuly případnému nesouhlasu či dokonce kritice politik Evropské unie, programově tyto strany budí ve veřejnosti strach z ruské nebo čínské hrozby. Pěs-

tování atmosféry vnějšího ohrožení je historií osvědčenou metodou, jak zahnat lidi do houfu a umlčet případné kritiky.

To však nijak neotupuje ani neřeší evidentní fakt, že dnešní instituce Evropské unie jsou zdrojem velmi vážných témat. Jejich důsledky a dopady na českou ekonomiku i celou společnost budou zásadní nejen v horizontu několika let, ale budou rozhodovat o hospodářském výkonu a prosperitě země, o míře blahobytu občanů České republiky, o budoucí struktuře a národnostním složení obyvatelstva a dokonce i o samotné kvalitě výkonu demokracie u nás na dlouhá desetiletí dopředu. Povinnost vyjádřit se k nim, zaujmout stanovisko, nabídnout svým voličům řešení bychom tak měli požadovat nejen po takové politické straně, která v letošních podzimních volbách může být potenciálním vítězem s právem sestavit vládu a určovat budoucnost této země, ale také po každé formaci, která chce na české politické scéně působit ještě za deset, dvacet, třicet let, neboť aktuální extremistické návrhy přicházející z Bruselu jsou rozplánovány už do roku 2050. Je tedy pravděpodobné, že současná opozice může být zítra vládní stranou a se svým názorem na to, co se v Bruselu děje a co odtud přichází, by měla seznámit své voliče již dnes.

K posouzení, jak vážně na aktuální vývoj v Bruselu nahlíží české politické strany vstupující do předvolebního klání, zda „evropským“ tématům vůbec přikládají důležitost a zda voličům nabízejí svá řešení, vycházíme z dostupných předvolebních programů jednotlivých stran. Zdůrazněme při tom, že v hodnocení nám vůbec nejde o to, zda předvolební názory českých politických subjektů jsou konformní s názory našimi. Jde nám především o to, zda a jak vážně považují za podstatné českého voliče se svým názorem na „unijní“ problematiku seznámit. Konec konců je to i premiér české vlády a jeho ministři, kteří se na rozhodování v Radě EU podílejí, a kteří svým hlasováním nesou posléze v České republice jistou míru odpovědnosti „za Brusel“.

My dnešní stav Evropské unie a obsah jejích politik bereme za natolik kritický a pro české národní zájmy natolik nebezpečný, že tuto problematiku považujeme když ne za nejpodstatnější téma letošních voleb, tak rozhodně za jedno z nejdůležitějších. Ano, my si myslíme, že letošní parlamentní volby silné a vážné téma mají – Evropskou unii.

2. Stručný přehled zahraničně-politických priorit rozhodujících politických stran a hnutí vstupujících do parlamentních voleb 2021

V době vzniku tohoto textu nebyl k dispozici žádný relevantní volební program Hnutí **ANO**, takže nebylo možné prozkoumat, jaké názory na Evropskou unii tento politický subjekt bude hájit.¹

Koalice **Pirátů a Starostů** v části svého volebního programu s názvem „EU, zahraničí a obrana“ sděluje, mimo jiné, že „okopávání bruselských kotníků a lokální politikaření namísto řešení společných problémů v době, kdy od EU přijímáme řadu pomoci, působí až podrazácky“, že „posílíme výuku o základním fungování EU na školách“, že „budeme podporovat jednotný vnitřní trh včetně širších pracovních příležitostí, financování mobility pro studenty, volné cestování napříč Evropou, *Zelenou dohodu pro Evropu*“, a pokračuje tím, že „budeme plnit klimatické cíle Pařížské dohody společně s dalšími členskými státy OSN“.²

Koalice **SPOLU** (ODS – TOP 09 – KDU-ČSL) ve svém volebním programu s názvem „SPOLU dáme Česko dohromady“ v části 5.1 „Zahra-

¹ Na přelomu července a srpna 2021, kdy vznikal tento text, byl k dispozici pouze tzv. Dopis spoluobčanům Andreje Babiše, který je textem zjednodušeně bilančním a pro účely studia postojů Hnutí ANO k EU nevhodným.

² Piráti a Starostové: Programové priority pro parlamentní volby 2021, str. 33–34, zdroj: <https://www.piratiastarostove.cz/program/zahranicni-politika-stojici-nahodnotach/>

niční, evropská a bezpečnostní politika“ (s podnázvem Patříme na Západ!) slibuje nejen to, že „s pomocí evropských zdrojů z Česka uděláme zemi inovací a úspěšných startupů“, nejen to, že „obnovíme tradici ‚havlovské diplomacie‘“, ale také, že „profesionálně a zodpovědně připravíme české předsednictví na podzim 2022“, „využijeme peníze ze strukturálních fondů v období 2021–2027 na výstavbu klíčové dopravní infrastruktury, kterou Česko jako tranzitní země potřebuje...“, a že „...prioritou je využití peněz na modernizaci energetiky, průmyslu a bydlení v souvislosti s chystanou dekarbonizací uhlíkově náročné české ekonomiky“. V problematice migrace koalice tvrdí, že „trváme na tom, aby si každá země EU mohla svobodně zvolit svou vlastní migrační politiku a přístup k žadatelům o azyl“.³

Na rozdíl od konkurenčních politických stran a hnutí, které problematiku zahraniční politiky a Evropské unie shodně formulují až zcela v závěru svých programů (čímž naznačují míru významnosti, které tématu EU v nadcházejících volbách přisuzují), **SPD** považuje obranu suverenity ČR za „závažný úkol“ a řadí tento programový bod hned na úvod svého předvolebního programu. SPD voliče upozorňuje, že členství ČR v EU se stává „nákladnou a nebezpečnou záležitostí“, že „Evropská komise a další orgány produkují velký počet nesystémových opatření, která jdou často proti zájmům jednotlivých členských států“ a jako příklad uvádí „organizování příchodu milionů migrantů z rozvojových zemí“. V souladu se svojí dlouhodobou politickou prioritou vyzývá k CZexitu, kterého se „není třeba bát“.⁴

³ Volební program „SPOLU dáme Česko dohromady“, str. 54–59, zdroj: <https://www.spolu21.cz>

⁴ Volební program SPD, část Zahraniční politika, zdroj: https://www.spd.cz/wp-content/uploads/ke_stazeni/program/zahranicni-politika.pdf

ČSSD ve volebním programu „Vize ČSSD pro Česko 2030“ hlásá, že „chceme EU aktivně utvářet a konstruktivně i progresivně měnit, proto ale musíme být v jejím jádru“. Bude podporovat Evropský pilíř sociálních práv, chystá se k přijetí eura vstupem do systému směnných kurzů ERM II (podobně jako Piráti a STAN), chce v EU podporovat boj s daňovými úniky a daňovými ráji, chce efektivně čerpat prostředky z fondů EU a dbát spolu s EU o kvalitu zboží a služeb pro všechny.⁵

KSČM zveřejnila svůj program pod názvem „5 priorit“ a v bodech, které by se mohly týkat EU (celostní přístup k tomuto tématu KSČM neformuluje) slibuje svým voličům referendum o pokračujícím členství ČR v EU, zachování koruny a stop ilegální migraci.⁶

Tento, velmi stručný průchod předvolebními programy relevantních politických sil, které se budou v podzimních volbách ucházet o úspěch a tedy šanci vládnout v České republice, přesvědčivě ukazuje smutnou (i když tušenou) realitu: tématu Evropské unie, vlivu závazných politik evropských institucí na obsah a směřování domácí politiky, nadřazenosti bruselské legislativy českému zákonodárství, se, kromě SPD a Trikolóry, vážně a zodpovědně nevěnuje žádný politický subjekt.

3. Proč považujeme téma Evropské unie za velmi vážné my?

Všechny významné politické strany naprosto ignorují zásadní téma doby – aktuální stav eurointegrace, jehož jedním z extremistických produktů je tzv. Evropská zelená dohoda (European Green Deal)⁷. Žádná z nich nepovažuje za podstatné, aby se alespoň rámcově zmínila o vážných a neblahých hospodářských důsledcích tohoto bruselského

⁵ Volební program ČSSD „Vize ČSSD pro Česko 2030“, str. 42–43, zdroj: <https://www.cssd.cz/ke-stazeni/volebni-programy/desatero-cssd-pro-volby-do-poslaneckes-nemovny-2021/>

⁶ <https://www.kscm.cz/cs/nase-strana/program>

⁷ Překládáno a používáno také jako Evropský zelený úděl.

zeleného monstra, o jeho dopadech na životní úroveň a blahobyt občanů České republiky. Žádné z českých politických stran nestojí český volič za to, aby jej varovala před masivním bobtnáním státu a dalším nárůstem jeho moci nad našimi životy, před omezováním našich svobod v důsledku této zvrhlé ekoagendy.

Evropská zelená dohoda není jakási „hra“, jejíž pravidla bude možné v průběhu uvádění do života vytyčených extremistických požadavků libovolně měnit. Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová přirovnala tento zelený sociálně-inženýrský projekt dirigovaný a určený z Bruselu za „evropskou událost rovnající se přistání člověka na Měsíci“⁸, což odhaluje nejen fanatismus, s jakým je k tomuto environmentálnímu pokusu na evropské civilizaci přistupováno, ale v této formulaci hledíme i důslednost, s jakou bude onen program nemilosrdně vynucován.

Podstatou tzv. Evropské zelené dohody je „na jedné straně dosáhnout do roku 2050 stavu, kdy bude kontinent klimaticky neutrální, na straně druhé představit rozhodnou cestu, jak tohoto stavu docílit“.⁹

Balík průběžných návrhů směřujících členské státy EU ke „klimatické neutralitě“ je již na bruselském stole a jejich obsah je znám pod názvem „Fit for 55“.

Citujme některá rozhodující opatření. Do roku 2030 budou členské státy povinny redukovat své emise skleníkových plynů o 55 % (v porovnání se stavem z roku 1990). Aby bylo tohoto fantasmagorického čísla dosaženo, bude v následujících letech zdražen a zpřísněn systém prodeje emisních povolenek nejen pro producenty elektrické energie

⁸ „This is Europe’s „man on the moon’ moment“, in: Press remarks by President on the occasion of the adoption of the European Green Deal Communication, 11. 12. 2020, Evropská komise, Brusel

⁹ tamtéž

a tzv. energeticky náročná odvětví, ale systém bude aplikován na leteckou, námořní a automobilovou dopravu, na distribuci paliv pro pozemní dopravu a emisní daň bude uvalena na budovy, zemědělství, skládkování odpadů a také malé podnikání. Balík evropských emisních regulací se nevyhne lesnictví, regulace budou uvaleny na používání zemědělské půdy „včetně non-CO₂ emisí vznikajících z hnojiv a chovu skotu“. Vznikne povinnost, aby do roku 2030 bylo 40 % energetické výroby kryto z obnovitelných zdrojů, přičemž každému členskému státu budou alokovány specifické cíle. „Bude zvolen rozhodnější přístup k emisím CO₂ u osobních, dodávkových a nákladních automobilů ... [přičemž] v zájmu zrychlení přechodu na mobilitu s nulovými emisemi, vozidla vyrobená po roce 2030 musí emise snížit o 55 %, vozidla vyrobená po roce 2035 už budou muset být na 100 % bezemisní“.¹⁰

Nápad Evropského zeleného údělu se naprosto míjí s realitou, přesto fanatismus, s jakým je k tomuto „projektu“ přistupováno, optimismus nevzbuzuje. Je nevyhnutelné, bohužel, připravit se tak na stav, ve kterém výsledkem bude zákaz klasických aut a výrazné zdražení paliv a energií (což ovlivní zbytek ekonomiky). Povinné ekologické renovace budov zdraží bydlení a emisní daň uvalená na zemědělskou produkci vyústí ve zdražení potravin. Zamezit přesouvání výrob mimo území EU a tedy mimo působnost zhoubných účinků environmentálního šílenství Evropské komise zabrání spuštění mechanismu zatěžující importované zboží ze třetích zemí do EU tzv. „uhlíkovým clem“ (s tímto opatřením se počítá v legislativě s názvem Carbon Border Adjustment Mechanism, který už Evropská komise prosadila).¹¹ A tak dále.

Jak je možné, že si žádná politická strana tak gigantického útoku na hospodářství, prosperitu, blahobyt a zejména svobodu člověka ne-

¹⁰ Vše na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_3541

¹¹ https://ec.europa.eu/info/files/carbon-border-adjustment-mechanism_en

všímá? Je to jen jejich laxnost a pohodlnost? Cožpak širokopásmové zdražení, které bude s jistotou důsledkem evropského zeleného řádění, není zásadním volebním tématem? Jak si lze vysvětlit, že zcela konkrétní dopad nejen na každou rodinu, ale ve výsledku i celkovou mobilitu pracovních sil – tedy zákaz provozu klasických osobních aut po roce 2035 – nestojí české politice za zmínku?

Proč si žádná z politických stran nevšímá toho, jak „covidové“ období zneužila Evropská komise k výraznému zvýšení svého politického vlivu (na což IVK poukazoval ve svých textech hned na začátku lockdownových opatření na jaře 2020¹²), zavedla další vlastní finanční zdroje (více vlastních zdrojů znamená větší nezávislost Evropské komise na příspěvcích členských států, jde tedy o další pohyb EK *nad* členské státy), „zařadila vyšší rychlost k zelené, digitální a odolné budoucnosti a položila základní kámen unie, která bude klimaticky neutrální, digitální a silnější než kdy před tím“¹³.

A to už ani nezmiňujeme „drobnost“ v podobě zaujetí pozice našimi politickými stranami k již probíhajícímu procesu s názvem Konference o budoucnosti Evropy¹⁴. I to je přece fundamentální téma produkované dnešní podobou evropské integrace, jehož výsledky ovlivní a zřejmě i změní politické obrysy kontinentu, na němž žijeme. Cožpak nemáme dost zkušeností s výsledky prozatím poslední Konference o budoucnosti Evropy v Laekenu, která „porodila“ tzv. Evropskou ústavu? Základním poučením z té doby přece bylo, že do jakéhokoliv procesu s názvem „budoucnost Evropy“ je třeba vstoupit připraveně, obezřet-

¹² Klaus, Václav a kol.: *Karanténa*, str. 53–57, Institut Václava Klause, publikace č. 49/2020.

¹³ Von der Leyen, Ursula: Projev na plenárním zasedání Evropského parlamentu na téma balíčku na podporu oživení EU, 27. 5. 2020, zdroj: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_20_941

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en

ně, mimořádně opatrně, s ujasněným postojem hájícím národní zájem a především s většinovou podporou informovaných občanů země v zádech.

Ani s probíhající Konferencí o budoucnosti Evropy se české strany netrápí, přestože by vývoj neměly podceňovat! Už proto, že Evropská komise tentokrát záměrně oslabuje „dialog o budoucnosti Evropy“ s politickými reprezentanty členských zemí (tedy s těmi, kteří k takovému dialogu mají získat od svých voličů kontrolovatelný mandát), zato se přes jejich hlavy obrací přímo k „evropským občanům“, neziskovým a nevládním organizacím. Nic dobrého (už s ohledem na naše zkušenosti s tzv. Evropskou ústavou a její následnou transformací v tzv. Lisabonskou smlouvu sporně protlačенou Merkelové německým předsednictvím) tak očekávat nelze. I to by tedy mělo být jedním z vážných politických témat nadcházejících voleb.

Není. Trápit se otázkou proč ve svých volebních programech budou naše strany shodně digitalizovat společnost, reformovat školství k menšímu „biflování“ a větší „kreativitě“, ještě více dotačně stimulat sport, zkracovat pracovní týden, podporovat práci z domova – abychom jmenovali některá z nejprázdnějších hesel jejich programů – a odmítají vidět, co už se reálně a nevyhnutelně na Českou republiku valí, je zbytečné. Odpověď je smutná, ale banální: **v českých politických stranách zvítězil europeismus a rozhodující hlas tam již mají „přesvědčení Evropané“**. To jistě neznamena, že ve stranách nejsou výjimky, ale už jsou to právě jen výjimky. Česká politická scéna se možná bude pít o výši daní (což ale skutečně není téma doby), ve vztahu a přístupu k Evropské unii, k obsahu aktuálního evropského integračního procesu, k rychlosti, dynamice a agresivitě jeho prosazování, jsou však již všechny ideové rozdíly rozmlženy a setřeny.

„Základní český národní zájem lze definovat jako dlouhodobé zajištění existence suverénního a prosperujícího českého státu a české národní identity v demokratických a bezpečných poměrech.“¹⁵ Chápeme-li základní český národní zájem takto a cítíme-li, že **právě nyní se nacházíme na osudové křižovatce, kdy se rozhoduje o samotné existenci našeho státu**, pak si musíme s hlubokou lítostí a ohromným rozčarováním přiznat, že toto již není téma, které by naše politické strany zajímalo.

Takhle krátkozraká a v samotné podstatě zbabělá politika se České republice vymstí dřív, než jsme si ochotni připustit. **Témata spojená s Evropskou unií jsou zásadní a naprosto dominantně určují naši budoucnost.** Je zcela neodpustitelné, že se jim české politické strany nevěnují a (stejně jako v případě tzv. Lisabonské smlouvy) voliče poctivě neinformují o nevyhnutelných důsledcích, v něž dříve či později Bruselům produkovaná témata vyústí. Servilita a podlézavost, s jakou strany – fakticky shodně – přistupují k dnešní evropské integraci, k Bruselu a Západu celkem, jsou nejen důkazem jejich politické prázdnoty a strachu riskovat, symbolizují jejich politickou bezvýznamnost.

Ale nekritizujme výhradně nabídkovou stranu dnešní české politiky, budme stejně kritičtí i ke straně poptávkové. Je trestuhodné, že občané politickým stranám plytkou a povrchní starost o budoucnost země tolerují, že si důsledně nevynucují zaujetí jasných politických postojů k nejožehavějším problémům doby, že netlačí politické reprezentanty k návrhům řešení, které by posléze mohla posoudit volbou, že se spokojí se zkratkovitými (často jen mimořádně hloupými) výkřiky na tzv. sociálních sítích a tím akceptují personální prázdnotu stran. Namísto toho se česká veřejnost nechává „opít rohlíkem“ v podobě nekoneč-

¹⁵ Weigl, Jiří: Rusko, my a Evropa, *Právo*, 1. 6. 2021.

ného seriálu primitivních pseudotémat, která jsou obvykle jen „pěnou dnů“ a s budoucností a osudem země mají pramálo společného.

Je zcela nezbytné, aby byl volbám vrácen skutečný obsah. Tomu ovšem mohou napomoci pouze viditelné a slyšitelné politické osobnosti v čele ideově (a tedy i obsahově) ostře definovaných politických stran. Je však do očí bijící, jak moc v Čechách **chybí charismatičtí lídři**, jak **chybí sebevědomí státníci** s rozhledem umožňujícím chápat „ducha doby“, se schopnostmi oddělit podstatné od nepodstatného a odvahou předstoupit před občany s návrhy řešení toho nejvážnějšího. Naše země dnes v aktivní politice žádného svého Orbána nebo Kaczyńského nemá, bohužel. I to je další z důvodů, proč letošní podzimní volby o budoucnosti České republiky nejsou.

Stručný přehled volebních programů

Filip Šebesta
analytik a editor IVK

Tento text vychází z oficiálně publikovaných programů a programových tezí relevantních politických stran a hnutí¹. V případě vládního hnutí ANO je pro tyto účely využita předvolební publikace premiéra Andreje Babiše *Sdílejte, než to zakážou!*², v jejímž případě se dá s ohledem k významu a roli Andreje Babiše v hnutí ANO očekávat výrazný překryv s programem celého hnutí. Ten není v době vzniku tohoto textu veřejně dostupný a bude oficiálně zveřejněn a představen teprve v září 2021.

I když se text ve své druhé části věnuje jednotlivým tématům napříč volebními programy, jeho hlavním těžištěm jsou, i s ohledem na příspěvky ostatních autorů ve sborníku, kteří se věnují i jiným tématům, veřejné finance.

Veřejné finance

Veřejné finance jsou v horším stavu než před čtyřmi lety. Tato triální teze však nedostatečně vystihuje obrat, ke kterému v případě veřejných financí došlo po začátku pandemie nemoci Covid-19³.

¹ Jde o sněmovní strany a hnutí s vlastními poslaneckými kluby ANO, ODS, Piráti, SPD, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL, TOP 09, Starostové. Strany ODS, KDU-ČSL a TOP 09 jsou sdruženy ve volební koalici SPOLU se společným programem, obdobně jako Piráti a Starostové.

² Babiš, A. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha, 2021.

³ O ekonomických souvislostech reakce na covid jsme psali v knize *Ekonomické aspekty koronakrizy*. Institut Václava Klause. Praha, 2020., ale i v knize *Karanténa* (Klaus, V. a kol., IVK 2020) a *Karanténa 2.0* (Klaus, V., IVK 2020).

Do té doby se státní finance vyvíjely díky slušnému ekonomickému růstu poměrně dobře, schodky nebyly, vzhledem k současnosti, nijak dramaticky vysoké. V roce 2017 jsme dokonce hospodařili, poprvé od 90. let, s přebytkem, veřejný dluh klesl o téměř 15 procentních bodů ze 44,4 % HDP v roce 2013 na předkovidových 30,2 % (2019) atd. Na první pohled nebyly české veřejné finance ve špatném stavu a snad i díky tomu jejich stav přestal být skutečně horkým politickým tématem, jak tomu bylo v letech po krizi 2008–2009.

Pod tímto zdánlivě pozitivním povrchem se dále prohlubovaly dlouhodobé strukturální problémy českých veřejných financí.⁴ Jsou jimi zejména vysoké a rostoucí mandatorní výdaje a chybějící důchodová reforma, jež by odpovídala na předpokládané stárnutí populace. Příchod covidu proto vyvolal v oblasti rozpočtu nejen aktivní či přímou vládní reakci (tedy něco nového, nové výdaje, nové programy jako kurzarbeit atd.), ale také obnažil již zmiňované stávající slabiny a strukturální problémy. Státní rozpočet skončil v roce 2020 se schodkem 6,2 % HDP (367,4 mld. Kč) a celkové zadlužení narostlo na 38,1 % HDP. Pro letošní rok plánuje ministerstvo financí schodek ve výši 8,8 % HDP, což dále navýší státní dluh na 44,8 % HDP. Následující léta změnu tohoto nepříznivého výhledu znamenat nebudou. Ať už s ministryní Schillerovou ohlášenými úspornými opatřeními nebo bez nich, prolomí dluh v roce 2023 hranici padesáti procent.⁵

⁴ Jejich zevrubné analýze se autoři IVK věnovali před lety v knize *Česká republika na rozcestí: čas rozhodnutí*. Fragment. Praha, 2013. Na této analýze není od té doby potřeba nic zásadního měnit.

⁵ Rozdíl mezi úspornou variantou a autonomním vývojem bez úspor však bude pouze kosmetických 0,8 p. b. (51,5 % versus „spořících“ 50,7 %).

Nezávislé kontrolní orgány jako NKÚ⁶ či Národní rozpočtová rada⁷ oprávněně poukazují na to, že taková dynamika zadlužování se blíží hranici udržitelnosti. Explicitním a velkým politickým tématem následujících voleb, o němž by se denně vedly spory na stránkách deníků to však určitě není. Neděje se tak ani zdaleka v míře jakou by si to vážnost situace zasloužila.

Hnutí ANO žádný rozvrat veřejných financí nepřipouští. Premiér a bývalý ministr financí – „nejúspěšnější v historii země“, jak o sobě Babiš sebevědomě tvrdí na obálce své knihy – utíká ve svém předvolebním dopise voličům k minulosti. Voliči se prý nemají nechat „*napálit strašením opozice. I navzdory pandemii jsme za rok 2020 zůstali 4. nejméně zadluženou zemí EU*“. Dluh jsme prý „*stabilizovali už jednou a dokážeme to znovu*“.⁸ Že mu něco takového prochází, je pouze odrazem mdlé a nejasné opozice. **Ta namísto toho, aby bojovala s Babišovými politikami, vyčerpává se bojem s Babišem.** Není to totéž.

Sociální demokracie problematiku rozvratu státního rozpočtu ve svém programu⁹ ani jeho zkrácené desetibodové verzi¹⁰ nezdůrazňuje vůbec. Originální nicméně je, že z něj obviňuje ANO, ODS a SPD, které společně prosadily zrušení superhrubé mzdy. Na výdajové straně

⁶ Výroční zpráva o činnosti NKÚ za rok 2020. NKÚ, 2021. Podle prezidenta NKÚ vzala na sebe pandemie „*rolí katalyzátoru, zesilovače problémů, kterými naše země v oblasti nakládání s veřejnými prostředky trpí dlouhodobě a na které jsme opakovaně upozorňovali*“. Dostupné z: <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/vyrocní-zprava/vyrocní-zprava-nku-2020.pdf>

⁷ Zpráva o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. ÚNRR, červen 2021. Dostupné z: https://unrr.cz/wp-content/uploads/2021/06/2021-ZPRAVA-O-DLOUHODOBE-UDRZITELNOSTI-VEREJNYCH-FINANCI_A.pdf

⁸ Babiš, A. *Sdílejte, než to zakážou!*. Praha, 2021. s. 168.

⁹ Vize ČSSD pro Česko 2030. ČSSD, 2021. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/data/files/cssd-program-vize-2030.pdf>

¹⁰ Desatero ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny 2021. ČSSD, 2021. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/data/files/desatero-c-ssd-pro-volby-do-poslanecke-sne-movny-2021.pdf>

nejspíš žádný problém nevidí, tu může paní Maláčová nafukovat donekonečna. „Zdroje jsou“ a socialisté vědí, kde je hledat. Ve zvýšení a zavedení daní ze všeho, co je vůbec možné si představit a co ještě zdaněno nebylo. *„Náklady covidové pandemie rozdělíme spravedlivě: zaplatit tentokrát musí především ti, kteří na to mají, miliardáře nevyjímaje.“* Progresivní zdanění příjmů je pro ČSSD samozřejmostí, snížení daní pro malé střední podniky se neobejde bez zvýšení daní pro korporace, *„milionářská daň“* má být z majetků na 100 mil. ve výši 1 % ročně, progresivní dědická daň z majetků nad 50 mil.. Společně s *„pokutami za dlouhodobě neobsazené byty“* chtějí sociální demokraté vyšší sazbu daně z nemovitosti za 4. a další nemovitost, aby tak zabránili *„spekulacím s byty a jejich nedostatečnému využití“*. Dále chtějí bankovní daň s progresivními sazbami, digitální daň ve výši 7 %, podpoří evropský návrh na importní daň z CO₂, podpoří *„daně ze spekulativních finančních transakcí“*, zváží zavádění ekologické daně, jsou *„otevření celoevropské debatě o dani z nerecyklovaných plastů“* a *„zváží daň z robotů“*. Naději, že tato „léčba“ rozvrácených veřejných financí nebude aplikována v tomto absurdním rozsahu, dávají jen poslední předvolební průzkumy.

Jediným pozitivem je skutečnost, že program ČSSD neakcentuje progresivistická témata, se kterými byla Sociální demokracie v posledních letech v médiích poměrně intenzivně spojována. Od ČSSD se nijak neliší program Komunistické strany.¹¹ Ten je ve věci rozvratu veřejných financí prakticky totožný s návrhy ČSSD. Jediný problém je v příjmech a jediným receptem jsou, stejně jako v případě socialistů, nové a ještě vyšší daně.

¹¹ *Programové teze KSČM*. KSČM, 2021. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/programove-teze>

Program opoziční koalice SPOLU¹² sice klade téma zdravých veřejných financí na první místo, což je změna oproti současným vládním stranám, ale předvolební rétorika a témata, které strany koalice dominantně zdvihají, tomuto faktu nijak neodpovídají.

Strany koalice se shodují na tom, že trend vývoje českých veřejných financí je neudržitelný, Česká republika se podle nich musí „*vrátit k tradici odpovědného hospodaření a vyrovnaných rozpočtů*“. Chtějí proto zavést fiskální ústavu jako ústavní zákon a zpřísnit tak rozpočtová pravidla, vytvořit nové pravidlo daňové brzdy, které by neumožňovalo zvyšování daní nad určitou mez. Škoda jen, že o těchto návrzích mluví tak málo a **nechávací klíčové ekonomické téma budoucnosti přehlušit pseudospory, jako je ten o šéfa rozvědné služby**.¹³

Prý v zájmu zdravých financí se strany zavazují „*k co nejrychlejšímu splnění fiskálních maastrichtských kritérií i fiskálního paktu*“. Tento podivný závazek (nemůžeme mít vlastní kritéria? proč fiskální pakt?) je patrně kompromisem mezi proevropskou částí koalice a některými zbývajícími euroskeptiky v ODS. Na rozdíl od Pirátů a ČSSD se koalice SPOLU k přijetí eura sice otevřeně nehlásí¹⁴, ale o několik programových bodů dál se zavazuje, že „*firmy budou mít možnost v eurech účtovat*“.

Jednou věcí jsou obecná rozpočtová pravidla a zásady, jakkoli správná. Druhou věcí je jejich praktické naplnění. V tomto ohledu ztrácí program na konkrétnosti. Bude třeba hledat úspory. SPOLU navrhuje

¹² SPOLU dáme Česko dohromady. SPOLU, 2021. Dostupné z: <https://www.spolu21.cz/assets/documents/program/program.pdf>

¹³ Podle předsedy Fialy „*Situace kolem (ne)jmenování ředitele BIS M. Koudelky přesně ilustruje, o co půjde v říjnových volbách – zda zemi definitivně ovládnou populistické síly, které z Česka chtějí udělat ‚filialku Kremlu‘, nebo ubráníme prozápadní, svobodnou a demokratickou zemi*“. K tomu je jakýkoli další komentář zbytečný. Zdroj: https://twitter.com/P_Fiala/status/1424610752028192768

¹⁴ Piráti a Starostové a ČSSD jsou jediná z diskutovaných uskupení, která se hlásí k aktivnímu zahájení kroků nutných k přijetí společné evropské měny v ČR. Krokem k tomu má být vstup do evropského mechanismu směnných kurzů ERM II.

zrušit zbytečné úřady, což vypadá na první pohled líbivě, ale reálnou úsporu v řádech, které by současný rozpočet potřeboval, to při zrušení představitelných úřadů, neznamená. Cestou má být snížení počtu státních úředníků o 13 % spolu se zrušením zbytečné agendy a úřadů.¹⁵

Nejvyšší položkou a současně nejvyšší jedinou výdajovou položkou celého státního rozpočtu jsou starobní důchody. V letošním roce jde o sumu 537 mld. Kč, což představuje zhruba 30 % celkových rozpočtových výdajů. Důchodový systém v jeho současné podobě, tedy bez penzijní reformy, bude čelit v příští dekádě dramatickému nárůstu výdajů nekrytých příjmy, bude výrazně schodkový.¹⁶

Svou praktickou představu, jak by měla nezbytná reforma vypadat a s jakými parametry do této diskuse jednotlivé strany vstupují, byste v programech stran a hnutí však hledali marně. Piráti ve svých programových prioritách¹⁷, podobně jako ostatní, mluví o „základní garantované složce“ a „zásluhové složce“, zároveň však, opět podobně jako ostatní, slibují, že „nesníží důchody, ani jejich zákonnou valorizaci“. Na všechny cíle najednou ale střílet možné není. Ani tyto volby o podobě klíčové reformy evidentně nerozhodnou. Ta může totiž být pouze výsledkem široké politické a celospolečenské debaty, která nezačala ani touto volební kampaní.

¹⁵ Výdaje na platy státních zaměstnanců byly v roce 2014 139 mld. Kč a pro stát pracovalo 416 645 lidí. Ve státním rozpočtu na tento rok je uvedeno celkem 482 270 míst, výdaje mezitím narostly o 100 mld. Kč na bezmála 240 mld. Kč. Úřednických míst je mezi těmito zaměstnanci cca 66 000, jde o místa v rámci o zákona státní službě a některá další. Centrální rozpočet však nebere v úvahu zaměstnance placené z jiných rozpočtů, skryté v dalších veřejných výdajích.

¹⁶ To vše v souvislosti s predikovaným stárnutím populace a nesouladem mezi odchodem silných populačních ročníků 70. let do důchodu v polovině 30. let a nástupem méně početných generací, které budou muset v průběžném financování zajišťovat příjmy systému. Ročníky 80. a 90. let tak budou čelit jednak vyšším nárokům na příjmy do systému a po dosáhnutí svého důchodového věku zároveň nižším důchodům.

¹⁷ *Programové priority pro parlamentní volby 2021*. Piráti a Starostové, 2021. Dostupné z: https://www.pirati.cz/assets/pdf/PROGRAM_Pirati_a_Starostove.pdf

Vládní strany vnímají současný kurz veřejných financí jako nijak problematický a víceméně únosný. Opozice problém sice vidí a dílčím způsobem na něj poukazuje, ale nečiní to důrazně. Primárním tématem volební kampaně to pro ni není. Ve spojitosti s důchody, se sice objevuje slovo reforma, ale chybí její věrohodné návrhy a diskuse o nich. Že ji opoziční strany na vládě důrazně nevymáhají a vyčerpávají se místo toho zástupnými spory, jde plně na vrub opozici. **Slovo úspory se v programech dvou hlavních současných opozičních sil prakticky nevyskytuje.** V programu koalice SPOLU najdete nanejvýš „Zelenou úsporám“ (!). I když se tak vůči stavu veřejných financí současné opoziční strany nominálně vymezují, důraz s jakým to činí, dává spíše tušit, že se vývoje nijak neděsí a Babišovu výmluvu, že jsme, co se týče zadlužení, pořád čtvrtí nejlepší v unii, tím prakticky přijímají za svou.

Co se místo toho v programech řeší?

Můžeme-li alespoň toto málo říct o současném problému veřejných financích, u ostatních negativních trendů doby je situace o poznání horší. Programy je, až na výjimky, nereflektují, případně, a to je horší, zaujímají ke klíčovým trendům doby, jako je společenský a kulturní progresivismus, kovidismus nebo greendealismus obdobný přístup lišící se pouze v málo podstatných detailech, nijak nezpochybujících jejich podstatu. Dá se říct, že snad vyjma SPD, jejíž program je však až příliš obecný a jen málo konkrétní, se **od sebe strany liší pouze mírou souhlasu s progresivistickými politikami** od aktivního prosazování a nadšeného souhlasu (Piráti), přes pasivní rezignaci a „podvolení se“ (ODS, SPOLU) po vynucené přijímání kvůli možnému tlaku Bruselu přes premiérovo podnikání spojené s dotacemi (ANO).

V programu koalice SPOLU tak například najdeme třináctkrát slovo udržitelnost, ale bohužel ani jednou v souvislosti s veřejnými financemi.

Udržitelné má být vše, zemědělství, rozvoj nebo doprava či venkov, udržitelný má být život *an sich*. K jeho udržitelnosti má prý pomoci např. „*cirkulární hospodářství*“. I proto chtějí strany koalice „*budovat zelená města*“ a „*města krátkých vzdáleností*“. *Green Deal* je totiž pro nás „*hlavně příležitost*“. Piráti to v případné koalici nadto doplní ještě o „*legislativní podporou bezmotorové a sdílené mobility*“, „*omezením betonování*“, plánem na „*dosažení klimatické neutrality státních úřadů*“ nebo „*prosazením povinnosti při územním plánování posuzovat jeho soulad s plány na zmírňování klimatické změny*“. Dále Piráti také podpoří „*zavedení uhlíkového cla na evropské úrovni*“ a pro nové stavby a rekonstrukce stanoví ve stavebním zákoně „*povinné prvky modro-zelené infrastruktury*“ (co to je?).

Uhlíková neutralita a zdražování, které s ní přijde a již přichází, je pro politické strany danost, které se žádná z nich neprotiví. **Přístup stran k zelené unijní politice je s ohledem na její očekávané dopady na životy občanů prakticky téměř totožný.**¹⁸

Specifickým tématem dnešní doby je kulturní a společenský progresivismus. Napadání současného uspořádání společnosti jako „systémově nespravedlivého“ ospravedlňuje v očích stoupenců progresivistických ideologií jejich snahu o rozvrat dosavadního společenského uspořádání. Mohlo by se zdát, že toto, převáženě z anglosaského světa k nám importované, téma, nemá v českém prostředí na čem stavět. Bylo by však chybou myslet si, že jde jen o téma úzké skupiny mladých městských liberálů. Nejvýraznější politickou silou nesoucí tato témata jsou pochopitelně Piráti. **Ostatní buď ustupují, nebo svými představami o povolebních koalicích s Piráty svůj nominální kon-**

¹⁸ O *Green Dealu* píše více ve svém příspěvku v tomto sborníku Ivo Strejček.

zervatismus popírají. Naivní je tedy představa, že nás se tyto trendy netýkají.¹⁹

Tvrdit, že současná politická scéna i ta, jejíž povolební mapu rýsují aktuální průzkumy, má v podstatě shodný náhled na covid²⁰, by bylo nošením dříví do lesa. Premiér se snaží tématu vyhnout a kritika Pirátů i SPOLU se soustřeďuje pouze na malou efektivitu řízení v průběhu pandemie. Všichni unisono slibují, že trasování, testování a očkování bude efektivnější. „Tečka.“

A co se namísto těchto klíčových společenských trendů v programech řeší?

Piráti mají například pocit, že outsourcingem politiky směrem ke kvazi-expertním skupinám na všechno bude vládnutí lepší. Pandemie mnohé z nás přesvědčila, že naprostý opak je pravdou. Pozoruhodná je shoda stran na tom, že je potřeba reformovat „zastaralé“ české školství. *„Vzdělávání pro 21. století. Více porozumění, méně memorování“* (SPOLU). *„Svět je jiný než před půlstoletím, ale výuka ve školách skoro pořád stejná. Změňme ji tak, aby byla užitečná a současně pro žáky přitažlivá“* (Piráti). Důležité jsou „kompetence“ a „gramotnost“. *„Budeme se soustředit na rozvoj gramotností (občanské vzdělávání a etická výchova, finanční a mediální gramotnost, kritické myšlení) a klíčových kompetencí“* (SPOLU). Ten, kdo by si myslel, že kritické myšlení vzniká na základě získaných a naučených znalostí z matematiky, logiky, dějepisu, četbou knih atd. a jejich následného vyhodnocování, že je to, jak píše Wikipedie, *„schopnost vytvořit si vlastní názor na zákla-*

¹⁹ Srov. Klaus, V. a kol. *Sebedestrukce Západu*. Institut Václava Klause. Praha, 2020. A dále také Jakl, L. Americká proměna a vanička vylitá i s dítětem. *Neviditelný pes*.cz. 2020. Dostupné z: <https://www.institutvk.cz/clanky/1611.html>

²⁰ Našemu pohledu na pandemii jsme se, mimo zmiňovaných publikací, věnovali také v knize *Rozum proti kovidové panice*. Institut Václava Klause. Praha, 2021.

dě vědomostí a zkušeností“ se tedy bude plést.²¹ Do voluntaristického extrému tento přístup ke školství dovádí Andrej Babiš. „Tak si říkám, co kdybychom přestali chtít, aby byly z dětí chodící encyklopedie. Co kdybychom se víc zaměřili na to, co chtějí děti samy. Co je baví. Co je zajímá. Co jim přesně sedí.“²² „Neustálé biflování už není potřeba.“²³

Napříč programy rezonují rovněž návrhy, které až nepříjemně připomínají čínský *social scoring* a britskou rozjíždějící se praxi bodování za zdravý životní styl zcela odporující západnímu přístupu k osobní svobodě a odpovědnosti.²⁴ „Posílíme význam preventivních programů a vzdělávání pacientů. Občany dbající na prevenci finančně zvýhodníme“ (SPOLU). „Chceme zvýhodnit všechny lidi, kteří řádně pečují o své zdraví a dodržují pokyny svého lékaře.²⁵ ... Proto je třeba zajistit, a teď mluvím o prevenci všech nemocí, motivaci, třeba ve formě bonusu, pokud pojištěnec dodržuje to, co má. Tento bonus by získal na konci roku pacient, který dodrží všechno, co má od lékaře v rámci léčebného plánu předepsané,“ píše premiér.²⁶ „Pomocí vhodně cílených informací občanům, motivačního systému úhrad pro zdravotníky a bonusů pro občany zvýšíme účast na preventivních prohlídkách a motivaci občanů ke zdravému životnímu stylu“ (Piráti). **Se svobodným rozhodováním o vlastním životě a zdraví a odpovědností digitální pečovatelský stát 21. století prostě nepočítá.**

²¹ Kritické myšlení. *Wikipedie*. 2021. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kritick%C3%A9_my%C5%A1len%C3%AD

²² Babiš, A. 2021. s. 72

²³ Tamtéž, s. 77

²⁴ Šmigol, O. Čínský systém sociálních kreditů dorazil do Evropy. *Echo24*. 2021. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Sqr34/cinsky-system-socialnich-kreditu-dorazil-do-evropy>

²⁵ Babiš, A. 2021 s. 238

²⁶ Tamtéž, s. 242

Obdobným způsobem by bylo možné jít téma po tématu, což ale prostor vyhrazený pro tento příspěvek neumožňuje. Alespoň telegraficky. Do rubriky „různé“ bychom mohli zařadit následující výroky a nápady napříč tématy i stranami. Hovoří samy za sebe.

- *„Okopávání bruselských kotníků a lokální politikaření namísto řešení společných problémů v době, kdy od EU přijímáme řůru pomoci, působí až podrazácky.“* (Piráti)
- *„Havel by zíral, jak si v boji vede pravda. Dezinformátoři tahají za nos čtvrtinu z nás. Pojďme pravdě pomoci na světlo. Edukativně i právně.“* (Piráti)
- *„Obnovíme tradici ‚havlovské‘ diplomacie.“* (SPOLU)
- *„Zatímco hned za hranicemi pádí vpřed moderní hospodářství, u nás stále ještě jedou hlavně pásy v montovnách.“* (Piráti)
- *„Ve veřejném stravování zajistíme stravování formou lokálních, sezónních a nutričně bohatých potravin včetně biopotravin.“* (Piráti)
- *„Zavedeme bezplatné kurzy platového vyjednávání na úřadech práce a povinnost firem pravidelně hodnotit mzdové rozdíly žen a mužů.“* (ČSSD)
- *„Postupně budeme zkracovat pracovní dobu. ... omezíme pracovní dobu na 35 hodin týdně, a to bez krácení mzdy. Naším cílem je pak zavést čtyřdenní pracovní týden. Chceme tak zvýšit produktivitu práce po vzoru západní Evropy.“* (ČSSD)
- *„Zavedeme institut náhradního volna za státní svátky. Pokud vyjde den státního svátku na víkend, pracovní volno zaměstnancům připadne na nejbližší pracovní den.“* (ČSSD)
- *„U komodit, kde to v našich podmínkách dává smysl, chceme zvyšovat potravinovou bezpečnost.“* (SPOLU)

- *„Zdvojnásobíme plochu nejpřísněji chráněného území a vyhlásíme dva nové národní parky.“* (SPOLU)
- *„Prosadíme možnost korespondenční volby ze zahraničí pro sněmovní, prezidentské a evropské volby.“* (SPOLU)
- *„Zavedeme korespondenční volbu pro sněmovní, prezidentské a evropské volby systémem tzv. dvou obálek s možností volbu změnit osobně ve volební místnosti.“* (Piráti)
- *„Posílíme naše institucionální a expertní zázemí ve vztahu k Německu.“* (SPOLU)
- *„Je třeba, aby peníze zůstaly v ČR a byly zde investovány. Jedním z řešení je obchodní banka vlastněná státem.“* (KSČM)
- *„Budeme směřovat k uzákonění práva na eutanázii u nevléčitelně nemocných osob.“* (ČSSD)
- *„Pro všechny děti z nízkopříjmových rodin zajistíme bezplatný počítač či tablet.“* (ČSSD)
- *„Prosadíme ‚semaforové‘ značení výrobků, díky kterému lidé v obchodě snáze poznají poctivé a kvalitní potraviny.“* (ČSSD)

institut **VÁCLAVA** **KLAUSE**

Institut Václava Klause (IVK) byl založen v roce 2012. Je koncipován jako liberálně-konzervativní think tank s vlastní výzkumnou studijní činností, semináři, konferencemi a dalšími akcemi a programy pro odbornou i širokou veřejnost. Cílem IVK je šířit myšlenky svobody, volného trhu, bránit tradiční hodnoty a politickou demokracii.

Institut Václava Klause je obecně prospěšnou společností, v jejímž čele stojí správní rada ve složení Václav Klaus, Ladislav Jakl a Ivo Strejček. Dozorčí radu tvoří Jan Kříž, Jan Koukal a Jan Klaus. Výkonným ředitelem IVK je Jiří Weigl.

Institut Václava Klause, o.p.s.

Šárecká 15/29

160 00 Praha 6 – Dejvice

www.institutvk.cz

tel.: +420 283 290 009, +420 776 500 200

email: office@institutvk.cz

IČ: 242 20 345

Spisová značka O 882 vedená u Městského soudu v Praze

Říjnové volby – tak jak jsou připravovány – žádnou radikální změnu k lepšímu přinést nemohou. Nanejvýš si můžeme přát, že se v nich podaří zabránit příchodu extrémní levice v čele s Piráty k moci. Jejich výsledek by však mohl probudit ty váhající. Mohly by být počátkem změny, zárodkem obratu, posledním výstražným zvoněním. K tomu, aby to tak bylo, chce přispět tento sborník, který v textech autorů IVK z různých úhlů popisuje a analyzuje smutnou předvolební situaci a její širší souvislosti.

 INSTITUT
**VÁCLAVA
KLAUSE**

